

ע"פ 437/13 - אברהם אלחיאני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 437/13

לפני: כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערער: אברהם אלחיאני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על הכרעת דין של בית המשפט המחוזי בחיפה, מיום 31.10.2012, ועל גזר דין, מיום 3.12.2012, בתפ"ח 31944-06-11, שניתנו על-ידי כב' השופטים: י' אלרון - סג"נ; מ' גלעד; ו-ד"ר מ' רניאל

תאריך הישיבה: י"ג בשבט התשע"ה (2.2.2015)

בשם המערער: עו"ד דוד ברהום

בשם המשיבה: עו"ד יאיר חמודות
בשם משפחת המנוח, מטעם
הלשכה לסיוע משפטי: עו"ד ארקדי אליגולאשוילי

פסק-דין

עמוד 1

השופט א' שהם:

1. לפנינו ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטים: י' אלרון – סג"נ; מ' גלעד; ו-ד"ר מ' דניאל), בתפ"ח 31944-06-11, מיום 31.10.2012, ולחלופין על גזר הדין, מיום 3.12.2012.
 2. נגד המערער הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של רצח בכוונה תחילה, לפי סעיף 300(א)(2) בצירוף סעיף 301 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ועבירה של ניסיון לרצח, לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין.
 3. בית משפט קמא הרשיע את המערער בעבירה של רצח בכוונה תחילה, אך זיכה אותו, מחמת הספק, מעבירת הניסיון לרצח. תחת זאת, הרשיע בית משפט קמא את המערער בעבירה של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 329 לחוק העונשין (להלן: עבירת החבלה החמורה).
 4. ביום 3.12.2012, דן בית משפט קמא את המערער למאסר עולם בגין עבירת הרצח, ול-4 שנות מאסר, שירוצו במצטבר, בגין עבירת החבלה החמורה. עוד הושתו על המערער 18 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור, במשך שנתיים מיום שחרורו ממאסר, כל עבירת אלימות מסוג פשע; ופיצויים לנפגעי העבירות, בסכום כולל של 300,000 ₪.
- עובדות כתב האישום שהוגש נגד המערער
5. בפתח כתב האישום נטען, כי המערער וציפורה (ציפי) פרץ (להלן: המתלוננת), היו בני זוג, והם נפרדו מספר חודשים עובר ליום ה-31.5.2011 (להלן: יום הרצח). לאחר פרידתה מהמערער, היתה המתלוננת בת זוגו של מר אמיל בניטה ז"ל (להלן: המנוח), יליד 1960. כעולה מכתב האישום, ביום 31.5.2011, בשעות הבוקר, הגיעו המערער, המתלוננת והמנוח לתחנת המשטרה בעיר נשר, על מנת להסדיר את הגעת המתלוננת לדירתו של המערער (להלן: הדירה או דירת המערער), לצורך איסוף פרטי ביגוד השייכים לה, אשר נותרו בדירה. משהסכים המערער להגעת המתלוננת, פנו השלושה אל הדירה, בליווי השוטרת אורית יוספאן (להלן: השוטרת), והשוטר המתנדב לירן בוחניק (להלן: השוטר; להלן ביחד: השוטרים). עם הגעתם לדירה, כך נטען, נכנסו המערער, המתלוננת, והשוטרים אל הדירה, בעוד המנוח נותר להמתין למתלוננת מחוצה לה. המתלוננת החלה להכניס פרטי ביגוד לתוך שקיות, ומסרה את השקיות לידי המנוח, על מנת שיעמיסן לרכבה. במהלך שהותה של המתלוננת בדירה, התפתחו חילופי דברים בינה לבין המערער. בשלב מסוים, כך על-פי כתב האישום, הכה המערער את המתלוננת באמצעות אגרוף, ונטל לידו סכין בעלת להב באורך של כ-17 ס"מ, אשר היתה מונחת על גבי שידה. המערער פנה לעבר המתלוננת, דקר אותה בידה השמאלית ובפלג גופה העליון מימין, וכל זאת בשעה שהשוטרת ניצבת בין השניים. כתוצאה ממעשים אלו, נגרמו למתלוננת חבלות חמורות, והן: חתך בכף יד שמאל, עם חתכים בעצב דיגיטלי 4 וגיד מכופף 5; ופצע דקירה בבטן ימנית עליונה מעבר חזה בטן. במעשיו המתוארים לעיל, כך לטענת המאשימה, ניסה המערער לגרום למותה של המתלוננת.
 6. על-פי כתב האישום, למשמע צעקותיה של המתלוננת, נכנס המנוח לדירה ופנה לעבר המערער, תוך שהמתלוננת נסה החוצה. המערער והמנוח החלו לדחוף האחד את השני, בעוד השוטר מושך בחולצתו של המערער על מנת להפריד בין השניים.

המערער, אשר הצליח לחמוק מאחיזתו של השוטר, החל לדלוך אחר המנוח אל מחוץ לדירה כשהסכין בידו, ו"זאת מתוך כוונה לגרום למוות, ולאחר שהחליט לעשות כן". כנטען, המערער השיג את המנוח על גשר המוביל בין הדירה למדרגות הבניין, ודקר אותו באמצעות הסכין בחזה, בכוונה להמיתו. המנוח ניסה להימלט במורד המדרגות, אך המערער השיגו בשנית, ובעוד המנוח מוטל על הרצפה ברחבה הסמוכה לגרם המדרגות, דקר אותו המערער מספר פעמים בפלג גופו העליון, לרבות בצווארו ובחזהו, מתוך כוונה לגרום למוות. כתוצאה ממעשיו אלו של המערער, נגרמו למנוח פצעי דקירה בצוואר משמאל; בבית החזה מימין; בלחי ימין; באפרכסת השמאלית; בבית החזה משמאל, כמו גם חתך ודימום תת-עורי באמה הימנית; דימום תת-עורי בזרוע השמאלית; ופצעי שפשוף בכפות הרגליים. כעולה מכתב האישום, עקב הדקירות בצוואר ובבית החזה, ונוכח איבוד הדם המשמעותי, נגרם מותו של המנוח. לטענת המאשימה, המערער ביצע מעשים אלו במנוח, לאחר שהחליט להמיתו, "ועשה כן בדם קר", מבלי שקדמה בסמוך לכך כל התגרות, בנסיבות בהן המערער יכול היה לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו, ולאחר שהוא הכין עצמו להמית את המנוח.

הכרעת דינו של בית משפט קמא

7. ביום 31.10.2012, הרשיע בית משפט קמא את המערער בעבירת הרצח ובעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. כאמור, המערער זוכה, מחמת הספק, מעבירת הניסיון לרצח של המתלוננת. להלן, אפרט את עיקרי הראיות שהוצגו בפני בית משפט קמא, על יסודן הורשע המערער בעבירות אלו.

הרקע למעשים שיוחסו למערער בכתב האישום

8. בפתח הכרעת דינו, עמד בית משפט קמא על יחסיהם של המערער והמתלוננת, עובר ליום הרצח, באמצעותם ניתן לצייר תמונה חלקית לגבי העתיד לבוא. כעולה מהעדויות שנפרשו בפני בית משפט קמא, היו המערער והמתלוננת בני זוג במשך מספר שנים, והם נפרדו חודשים ספורים לפני יום הרצח (להלן: הפרידה). לאחר הפרידה, ולמורת רוחו של המערער, החלה המתלוננת במערכת יחסים זוגית עם המנוח. המתלוננת סיפרה, כי הקשר עם המנוח היה "רציני", וכי "זה הלך לחתונה" (עמ' 47 לפרוטוקול). עוד מסרה המתלוננת, כי היא פנתה למערער על מנת לספר לו על יחסיה עם המנוח. לדברי המתלוננת, "אני לתומי באתי [...] הודעתי לו שיש לי מישהו, שאני הולכת להתחתן, שזה לא משהו של להעביר את הזמן". המערער מצידו, כך טענה המתלוננת, "לא קיבל את זה [...] הוא ידע שאצלי יש לו הרבה מה להפסיד אם הוא עוזב אותי, וכנראה זה הפריע לו" (עמ' 47 לפרוטוקול). בעקבות זאת, החל המערער להטריד את המתלוננת, את ילדיה, ואת המנוח. המתלוננת הדגישה, כי "כולתי להבחין בין הטרדה של בן אדם קנאי, שזה סתם, שלא להתייחס לזה, לבין הטרדה שהיא משמעותית והולך לקרות פה משהו" (עמ' 48 לפרוטוקול). על רקע ההטרדות החוזרות והנשנות מצידו של המערער, הגישה המתלוננת מספר תלונות במשטרה, והיא אף צירפה הקלטות של שיחות שבוצעו בינה לבין המערער. המתלוננת מסרה עוד, כי המערער היה מאיים עליה, באומרו, "עד יום מותי אני ארדוף אותך, כל עפולה תשמע עליך" (עמ' 49 לפרוטוקול). עוד העידה המתלוננת, כי המערער ביקש ממנה, לא אחת, כי תגיע לעיר מגוריו, נשר, אך היא סירבה לבקשותיו. לטענת המתלוננת, "אני את האמת הבנתי שהוא זומם לעשות לי משהו [...] או שהוא יעשה לי סימן בפנים או שהוא יעשה... לא יודעת, יעלים אותי, יחטוף אותי, וידבר עם הילדים, כל הסיטואציות [עברו] לי בראש" (עמ' 49 לפרוטוקול). באותן שיחות מטרידות נהג המערער להפנות איומים גם כלפי המנוח, כעולה מתמליל אחת השיחות:

"[המערער]: אני אזיין את שניכם, תאמין לי אני אזיין את שניכם [...] אל תדאג [...]
אתה תלך לפניה (המתלוננת - א.ש.) [...]"

[המנוח]: אני מוכן ללכת לפניה.

[המערער]: אל תדאג, אתה תלך לפניה."

(ת/19א, עמ' 63).

9. המתלוננת הוסיפה וסיפרה, כי לאחר הפרידה נותרו בדירת המערער פריטים רבים השייכים לה. המתלוננת הבהירה, כי כלל לא רצתה לאסוף את הפריטים מדירת המערער, והיא היתה מוכנה לוותר עליהם, אלא שהמערער "התחיל לשגע את משטרת נשר, כל יום 'תגידו לה שתבוא, אני רוצה שתבוא ותיקח את הדברים שלה'" (עמ' 50 לפרוטוקול). לאחר פניות חוזרות מצד המערער, נעתרה המתלוננת לבקשתו של המערער, וסיכמה כי תגיע לאסוף את הפריטים, ביום שלישי, 31.5.2011, בשעה 08:00 (עמ' 50 לפרוטוקול).

10. אף המערער תיאר בעדויותיו את ההתדרדרות שחלה ביחסיו עם המתלוננת לאחר הפרידה. לדברי המערער, השניים היו בקשר זוגי במשך כארבע שנים, ולכל אורך הקשר "נתתי לה כסף, נתתי לה הכל" (ת/30א, עמ' 8). המערער סיפר, כי בשלב מסוים התברר לו כי המתלוננת בוגדת בו. המערער נפגע מכך, שכן "היא חיה איתי והולכת בוגדת בי והולכת עם מישהו אחר וזה לא [קשר] של דקה שתיים" (ת/30א, עמ' 7) (התוספת שלי - א.ש.). על רקע זה, כך טען המערער, התפתח סכסוך בין השניים, במסגרתו המתלוננת הטרידה אותו ואיימה עליו, ובין היתר, "היא ניסתה לדרוס אותי בעפולה" (ת/29ב, עמ' 5). עוד מסר המערער, כי הוא הגיש נגד המתלוננת תלונות רבות במשטרה, אשר לא זכו למענה ראוי. אף המנוח, כך העיד המערער, איים עליו לא אחת, באומרו כי "יקרא עליי קדיש" (ת/29ב, עמ' 16).

11. יצוין, כי על רקע האירועים המתוארים לעיל, ניתן, ביום 4.5.2011, על-ידי בית משפט השלום בחיפה, צו הדדי, לפיו על המערער והמתלוננת להימנע מלהטריד או לאיים האחד על השני, "בכל דרך ובכל מקום". זאת, בנוסף למניעת כניסתו של המערער לביתה של המתלוננת בעפולה ומניעת כניסתה של המתלוננת לדירת המערער בנשר.

דקירת המתלוננת

12. לטענת המתלוננת, המערער נערך מראש להגעתה ביחד עם המנוח, ביום הרצח. בשיחת טלפון שנערכה בין השניים, כך טענה המתלוננת, המשיך המערער לומר לה, "אני מחכה לך ב-08:00 בבוקר", ועל-כן סברה כי הוא "מתכנן" לעשות דבר מה (עמ' 50 לפרוטוקול). בבוקר יום הרצח, נסעו המתלוננת והמנוח לתחנת משטרת נשר, שם אמרה המתלוננת "אני לא עולה [לדירת המערער] בלי שוטרים" (התוספת שלי - א.ש.). (עמ' 52 לפרוטוקול). בשלב מסוים, כאשר המתינו המתלוננת והמנוח מחוץ לתחנת המשטרה, הגיע המערער לתחנה, וקרא לעבר המתלוננת "יא זונה, יא שרמוטה", והניף לעברה אבן ("סלע", כפי שמסרה בעדותה בבית המשפט) (עמ' 52 לפרוטוקול). בתגובה, צעקה המתלוננת אל עבר המערער "גם פה אתה עושה בלגאן?" (ת/23א, עמ' 2).

המתלוננת נסה לתוך תחנת המשטרה ופנתה אל עבר אורית יוספאן, השוטרת שלאחר מכן ליוותה אותה ואת המנוח לדירת המערער. המתלוננת העידה, כי "אמרתי לאורית, 'עוד לא התחלנו את היום, הבן אדם כבר בא עם סלעים'. היא אמרה לי 'אל תדאגי, אני מכירה אותו, אני אשתלט עליו, הוא ישמע לי'. אמרתי לה 'את בטוחה במה שאת אומרת?' היא אמרה שכן" (עמ' 52 לפרוטוקול). לאחר הדברים האלו, בדרכם לדירת המערער, תדרכה המתלוננת את המנוח כיצד לנהוג עם הגעתם לדירה. על-פי התדריך, המתלוננת תיכנס ללא המנוח לדירת המערער, תמלא שקיות עם פריטים אשר שייכים לה, תמסור אותן לידי המנוח, על מנת שיעבירן לתוך הרכב ויחזיר לידיה את השקיות הריקות, והכל "כדי שילך זריז ומהר". ואמנם, המנוח המתין, כפי שסוכם, מחוץ לדירה, כאשר המתלוננת, המערער, ושני השוטרים נכנסו לדירה.

13. דקירת המתלוננת על-ידי המערער התרחשה בתוך הדירה, לקראת השלמת שלב הוצאת החפצים השייכים למתלוננת, מתוך הדירה. באותו זמן, שהו בדירה המתלוננת, המערער ושני השוטרים. המתלוננת סיפרה, בשחזור שנערך על-ידי המשטרה, כי בהתאם לתכנון בינה לבין המנוח, היא החלה במלאכת הוצאת שקיות החפצים מן הדירה, ואת השקיות העבירה לידי המנוח. בשלב כלשהו, בתוך הדירה, פנה המערער לעברה וכינה אותה "זונה שרמוטה", תוך כדי שהוא הולך "הלוך חזור" ברחבי הבית (ת/23א, עמ' 8-9), וכל העת היה "דבוק" אליה (ת/23, עמ' 11-12). המתלוננת, אשר חשה מאויימת מהתנהלותו זו של המערער, פנתה אל השוטרת, וביקשה ממנה מספר פעמים להרחיק את המערער. לדברי המתלוננת, "אני אומרת לה תרחיקי אותו ממני, אני לא מאמינה בבן אדם הזה, תרחיקי אותו ממני, והיא לא עושה כלום" (ת/23 עמ' 10). עוד טענה המתלוננת, כי במהלך איסוף החפצים, התגלע ויכוח בינה לבין המערער על הבעלות לגבי פריטים מסויימים, ובין היתר על מיטה, בגדים, תמרוקים וקרמים. לאחר שתמה מלאכת איסוף החפצים, ועם איסוף "השקית האחרונה", פנתה המתלוננת כדי לצאת מן הדירה. במפתן הבית, כך העידה המתלוננת, נפלו השקיות שהיו בידיה, המערער פתח את הדלת, "לקח את השקית הלבנה והעיף אותה", ואז, הוא "סגר את הדלת, [ו]הביא לי כאפה" (ת/23, עמ' 14). המתלוננת מסרה עוד, כי המכה שנתן לה המערער היתה עוצמתית, עד כדי כך שהיא נפלה לאחור. לאחר זאת, כך על-פי עדותה של המתלוננת, בשעה שהיתה מוטלת על הרצפה, הבחינה המתלוננת כי המערער נוטל לידי סכין, ומניף אותה לעברה. המתלוננת, מתוך "אינסטינקט", הגנה על גופה באמצעות כף ידה, וכתוצאה מכך נדקרה המתלוננת בידה מיד בהמשך, פנה המערער אל עבר המתלוננת ודקר אותה פעם נוספת, כאשר המתלוננת זועקת מכאב (ת/23א, עמ' 15-16). במהלך דקירות אלה, כך טענה המתלוננת, השוטרת "אפילו לא זזה מהמקום. היא רק הושיטה את היד" (ת/23א, עמ' 15). למשמע צעקותיה של המתלוננת, נכנס המנוח לדירה, והמערער פנה לעברו, כפי שיפורט בהמשך. המתלוננת ניצלה את שעת הכושר, ונמלטה החוצה מן הדירה.

14. על דברים אלו חזרה המתלוננת גם בעדותה בבית המשפט. המתלוננת תיארה, כיצד אספה את הפריטים השייכים לה בדירת המערער, תוך כדי שהמערער "המשיך עם הניבולי פה שלו" (עמ' 53 לפרוטוקול). המתלוננת סיפרה, כי במהלך שהותה בדירת המערער היא מילאה שקיות, העבירה אותן לשוטר, והוא מסר אותן למנוח. לקראת השלמת איסוף הפריטים, ולאחר שהחליטה לותר על חפצים השייכים לה "רק בשביל לעוף משם", נטלה המתלוננת את "השקית האחרונה", ופנתה לצאת מן הדירה. וכך תיארה המתלוננת בעדותה, את אשר ארע לה בהמשך:

"למזלי הרע, [המערער] עמד לי ליד הדלת, אני באה עם השקית, אני לא שוכחת את הדקה הזאת בחיים. [...] שקית אחרונה, [המערער] עומד לי ליד הדלת, דלת הכניסה של הבית, השוטרת עומדת לידי [והשוטר] לידה. אני תפסתי את השקית, היו לי שתי שקיות, באה לפתוח את הדלת, נפלה לי השקית. [המערער] פתח את הדלת, העיף את השקית בחוץ, טרק את הדלת. [המערער] הביא לי

כאפה, מה זה כאפה? שאני לא אשכח אותה בחיים. אני חושבת שהלסת שלי זזה הצידה מהמכה. [...] כשהוא נתן לי את הסטירה, אני נפלתי אחורה" (עמ' 54 לפרוטוקול).

המתלוננת הוסיפה עוד בעדותה, כי כאשר היתה שרועה על הרצפה מעוצמת המכה שהיכה בה המערער, היא הבחינה במערער כשהוא נוטל סכין, אשר היתה מצוייה "או בשידה, או במכנס שלו" (עמ' 54 לפרוטוקול), והוא הניף אותה לעברה. המתלוננת הסבירה, כי היא ניסתה להגן על פניה מן הסכין ולכן הרימה את יד שמאל בכיוון תנועת הסכין, וכתוצאה מכך היא נדקרה לאורך כף ידה ועד לגב כף היד. מיד לאחר מכן, דקר אותה המערער, פעם נוספת, "מתחת לחזה, בצד ימין" (עמ' 54 לפרוטוקול). כל זאת, כך לדברי המתלוננת, "כשהשוטרת עומדת לידו, [והשוטר], והם לא עושים כלום. השוטרת רק תפסה אותו מהצד בחולצה [...] ואומרת לו 'אפ אפ אפ'" (עמ' 54 לפרוטוקול). המתלוננת הוסיפה עוד, כי המערער ניסה לדקור אותה דקירה נוספת, שלישית במספר, אלא שהמנוח "תפס את [המערער] מהחגורה של המכנס", ומשך אותו לאחור. לאחר הדברים האלו, כך לדברי המתלוננת, היא ניצלה את ההזדמנות ויצאה בריצה החוצה מן הדירה.

15. עדות נוספת בנוגע לדקירת המתלוננת, נמסרה על-ידי השוטרת, אשר ליוותה, כאמור, את המתלוננת לדירת המערער לשם לקיחת החפצים השייכים לה. השוטרת מסרה, כי עובר למעשה הדקירה וטרם שנכנסה המתלוננת לדירתו, היה המערער רגוע, ולדברי השוטרת "דיברנו, ניהלנו דו-שיח, ואפילו אמר 'את צודקת' [...] אפילו כאשר עלינו בגרם המדרגות לפני העלייה, היתה שם אישה זקנה שישבה, [והמערער] דיבר איתה במרוקאית משהו" (עמ' 256 לפרוטוקול). השוטרת הוסיפה עוד, כי במהלך שהות המתלוננת בדירת המערער היא ניסתה להשכין בין השניים רוגע, על אף תחושת המתיחות ששררה ביניהם, ובמילותיה, "אני שאלתי את [המערער והמתלוננת] כמה זמן היו ביחד, הם אמרו 3-4 שנים, ואני אפילו אמרתי תנסו לזכור את הדברים הטובים שהיו כאשר הייתם ביחד" (עמ' 260 לפרוטוקול). לצד זאת, תיארה השוטרת כיצד התגרו המערער והמתלוננת האחד בשני. המתלוננת, כך העידה השוטרת, קראה לעבר המערער "אני אספתי אותך מהזבל, אני הוצאתי אותך מהזבל" (ת/99, עמ' 1), ואמרה לו כי הוא "יבלה את הלילה בתחנת זבולון" (עמ' 260 לפרוטוקול). המערער, מנגד, קרא לעברה של המתלוננת "אני אשב עליך" (ת/100, עמ' 3), ו"זונה, שרמוטה" (עמ' 141 לפרוטוקול). מעת לעת, קראה המתלוננת לעבר המערער "זוז ממני, אתה נדבק" (עמ' 259 לפרוטוקול), ו"תרחק ממני" (עמ' 263 לפרוטוקול). בהמשך, תיארה השוטרת את השתלשלות אירוע דקירת המתלוננת, במילים אלו:

"ברגע שהנגלה האחרונה [כשלמתלוננת] היו דברים בידיים, כמה שזכור לי [המערער] פתח את הדלת, לקח את הדברים, השליך החוצה ועשה לה תנועה עם היד, צאי. [המערער] עמד במפתן הדלת, [השוטר] לידו, אני ליד [השוטר], [והמתלוננת] מול הדלת בפנים. ברגע שהיא עברה פלוס מינוס בין [המערער לשוטר], [המערער] נתן לה אגרוף בפנים, ואני נכנסתי ביניהם, דחפתי את [המתלוננת] [...] ואמרתי [למערער] 'אבי תירגע אבי תירגע' ברגע שאני עם הזווית של העין שאני צועקת לו, אני רואה את [השוטר] קופץ על [המערער] ומנסה לדחוף אותו, וראיתי בזווית העין תנועה כזו (בשלב זה העדה מדגימה בידה הימנית כאחיזת דבר מה ומבצעת תנועה מאחור לפנים לצד גופה הימני מעל למותניה) וצעקה 'אי אי אי, הוא דקר אותי, הוא דקר אותי'" (עמ' 264 לפרוטוקול).

16. השוטר, אשר אף הוא ליווה את המתלוננת בעת שהותה בדירת המערער, מסר כי בעת שהלכו השוטרים עם המערער

לכיוון דירתו, הם שוחחו עימו ואמרו לו "הנה, אחרי 4 שנים סוף סוף אתה מסיים את הכל, תן לה את הבגדים, תפתח דף חדש בחיים", והמערער היה, אותה שעה, "שקט, ורגוע מאוד" (עמ' 284 לפרוטוקול). לטענת השוטר, המערער שמח להעביר לידי המתלוננת את בגדיה, שכן הוא רצה לשים את יחסיו עם המתלוננת מאחוריו. השוטר מסר עוד בעדותו, כי כשהגיעה המתלוננת לפתח ביתו של המערער, היא עלתה לבד לדירתו, כאשר המנוח נותר מחוץ לדירה. המערער, כך העיד השוטר, הסכים כי המתלוננת תעלה לדירה, אך עמד על כך שהמנוח יישאר מחוצה לה. עוד מסר השוטר, כי במהלך איסוף הפריטים על-ידי המתלוננת, היא הקניטה אותו, לא אחת, באומרה "הבנים שלי עוד יבואו אליך", ו-"היום תשב בתחנת זבולון" (עמ' 284 לפרוטוקול). בשלב מסוים, כך לעדותו של השוטר, התפתחו הדברים לאלימות:

"לקראת היציאה מהדירה, [המערער] החזיק 3 שקיות ושמיכה, כאשר החל ויכוח מסוים למי שייכת השמיכה, [המערער] אוחז בצד אחד של השמיכה [והמתלוננת] בצד שני, כל אחד אומר זה שלי, באיזה שלב, [המערער] משליך את השקיות החוצה ביחד עם השמיכה, ואומר לה 'תעופי כבר מפה'. ההתקוטטות בעצם הגיעה למצב שאחרי שהשליך את השקיות, [המתלוננת] צעקה 'מה אתה עושה'. [המערער] נתן אגרוף [למתלוננת], היא נפלה על הספה" (עמ' 287 לפרוטוקול).

מיד לאחר מכן, הבחין השוטר, כך לעדותו, כי המערער "ניגש לשידה, מרים משהו בידו הימנית ובא לכיוון [המתלוננת] בתנועת דקירה לכיוון היד, ואני רואה את הדם היוצא מידה" (עמ' 287 לפרוטוקול).

דברים דומים מסר השוטר גם בהודעתו במשטרה, מספר שעות לאחר האירוע:

"לקראת הסוף של איסוף החפצים אז [המערער] תפס את השלוש שקיות שהכילו בגדים של [המתלוננת] והשליך אותן החוצה, וכאשר [המתלוננת] ראתה שהוא השליך את הדברים שלה החוצה, אז [המתלוננת והמערער] התחילו להתקוטט, [והמערער] עמד בסמוך לשידה הנמצאת בתוך הדירה [...] תפס את הסכין אשר היתה מונחת על השידה בידו הימנית ואז הוא ניגש [למתלוננת] שהיתה [...] מימינו ודקר אותה כפעמיים או שלוש פעמים בידה ואז [המתלוננת] התחילה לצעוק 'הוא דוקר אותי' ואז בשלב זה [...] [המנוח] נכנס" (ת/104, עמ' 2-1).

17. בחקירותיו במשטרה ובעדותו בבית המשפט, כפר המערער, מכל וכל, בטענה כי דקר את המתלוננת, והציג גרסה לפיה האירוע כולו הינו תולדה של אלימות שהפנו המתלוננת והמנוח כלפיו, לצד התגרות בלתי פוסקת של המתלוננת בו. עוד בבוקר יום הרצח, כך סיפר המערער, שעה שהוא ישב בבית קפה בסמוך לתחנת משטרת נשר, הבחינה בו המתלוננת, אשר הגיעה לתחנת המשטרה, לצורך הליווי על-ידי השוטרים לשם איסוף החפצים מביתו. לדברי המערער, המתלוננת קיללה אותו "יא מזדיין בתחת" ו-"אתה תשלם על זה עוד" (ת/29ב, עמ' 41). בהמשך, פנתה אליו השוטרת, וביקשה שיתלווה אליה לדירתו לצורך איסוף חפציה של המתלוננת. המערער נעתר לבקשתה זו של השוטרת, והחל ללכת עמה ועם השוטר אל הדירה. בדרכם לדירה, אמר המערער לשני השוטרים: "אני רוצה לגמור את הסיפור הזה, אני מחכה לזה הרבה זמן, שתיקח את הדברים ותלך" (עמ' 313 לפרוטוקול). בהמשך, כאשר הגיעו המתלוננת והמנוח לדירה, הוא ביקש מהשוטרת שהמנוח "לא יהיה פה" (ת/29ב, עמ' 9), שכן לטענתו "אין לי איתו שום דבר" (עמ' 314 לפרוטוקול). אך השוטרת הבהירה לו, שהמנוח רשאי להמתין מחוץ לדירה, על הגשר המוביל אליה.

18. בשלב זה, כך מסר המערער, החלה המתלוננת לאסוף בגדים השייכים לה "מהארונות, מהכל, מכל החדרים" (ת/29ב, עמ' 9), תוך שהיא, כל העת, מתגרה בו ומפנה לעברו קללות, אך הוא שמר על איפוק, שכן "כיבדתי את השוטרים" (ת/29ב, עמ' 46). המערער הסביר, כי הוא הסתובב בדירה בצמוד למתלוננת, כדי שהיא "לא תיקח דברים שלא שייכים לה" (ת/29ב, עמ' 44). עם זאת, המתלוננת "כל הזמן אומרת תזוז מלידי ותזוז מליידי, מה יש לזוז מליידך (כך במקור - א.ש.), למה אני עושה לך משהו? יש פה שוטרת, יש פה [שוטר] מה את רוצה?" (ת/29ב, עמ' 9). בשלב מסוים, בחלוף כ"חצי שעה, שעה" מעת כניסתה של המתלוננת לדירתו, ולאחר שבמשך כל שהותה בדירה "היא רק לוקחת, ועוד לוקחת", המערער "התעצבן" והשליך את השקיות החוצה מן הדירה, לכיוון "הבן אדם", כלומר לכיוונו של המנוח (ת/29ב, עמ' 10, עמ' 46). המערער, כך לטענתו, קרא לעברה של המתלוננת "את יודעת מה, תיקחי את הדברים שלך רק תעזבי אותי בשקט רק תסיימי ותלכי מפה כבר" (ת/29ב, עמ' 46). מיד בהמשך, המתלוננת "באה, תפסה אותי, הרביצה לי, תקפה אותי" (ת/29ב, עמ' 12), ובתגובה המערער הדף אותה לאחור. וכך העיד המערער בבית המשפט:

"תשובה: [המתלוננת] נכנסה עוד פעם לחדרים, התחילה לפתוח דלתות והכל, למרפסת ולוקחת דברים ושמיכות, הכל והיא גם באה לקחת את הטלויזיה, את הדי.וי.די., וידאו. [השוטרת] אמרה לה בפירוש 'זה דברים רק דרך בית משפט, הדברים הגדולים האלה שאת רוצה לקחת זה רק דרך בית משפט, יש לך לקחת רק בגדים'. ואז [המתלוננת] לא התייחסה לא לשוטרת ולא לשוטר, והקימה שם מהומה, דחפה אותי וקיללה, והכל עד שממש יצאתי מדעתי. נתתי לה מכה והעפתי אותה על הרצפה (העד בוכה).

שאלה: [...] באיזה אופן נתת לה את המכה?

תשובה: הרמתי את היד ונתתי לה דחיפה כזאת לפני (העד תוך כדי מתן תשובה קפץ את אגרוף יד ימין) היא נפלה ככה על כל הדברים שהיו שמה והיא צועקת, לא יודע בדיוק מה היא צעקה"

(עמ' 316 לפרוטוקול).

מיד לאחר מכן, כך העיד המערער, המנוח, אשר שמע את שארע בתוך הדירה, "חשב שאני תוקף אותה או משהו, קפץ עליי" (ת/29ב, עמ' 10), ובשלב הזה, כך לעדותו של המערער, הוא הבחין כי המנוח אוחז בסכין, אותה "הוא הביא איתו כנראה" (ת/29ב, עמ' 51). מיד לאחר מכן, ראה המערער, כך לטענתו, כי ידה של המתלוננת מדממת. המערער סבר, לדבריו, כי המנוח דקר את המתלוננת, שעה שהוא ניסה להגן עליה, שכן "אולי במקום שידקור אותי הוא דקר אותה" (ת/29ב, עמ' 13). מכל מקום, המערער הכחיש כי דקר בעצמו את המתלוננת, ועמד בעקביות על הגרסה לפיה המתלוננת היא שתקפה אותו.

19. לאחר האירועים המתוארים, פונתה המתלוננת לבית החולים רמב"ם, במצב קל, כשהיא סובלת מפצע דקירה במעבר חזה-בטן מצד ימין, ומחתך בכף יד שמאל (ת/79, ת/22).

20. במסגרת הכרעת דינו, החליט בית משפט קמא לזכות את המערער מעבירת הניסיון לרצח, ותחת זאת, להרשיעו בעבירה של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. בית משפט קמא נתן אמון בעדותו של השוטר, אשר הבחין, כאמור, כי המערער נטל לידו סכין אשר הונחה על השידה, באמצעותה הוא דקר את המתלוננת "פעמיים או שלוש פעמים" (ת/104, עמ' 2). תמיכה לעדותו זו של השוטר, מצא בית משפט קמא בעדויותיהם של יתר הנוכחים באירוע, ובין היתר, בעדותה של השוטרת, אשר סיפרה כי ראתה שהמערער ביצע תנועה בידו הימנית לכיוון פלג גופה העליון של המתלוננת; ואף בעדותו של המערער עצמו, אשר מסר כי ידו הדומיננטית היא יד ימין. אשר לגרסתה של המתלוננת, קבע בית משפט קמא כי גרסה זו מהימנה ואותנטית, וניכר על המתלוננת כי היא "עודנה חווה את אירועי היום, היא נסערת, 'טעונה' ומתבטאת באופן אמוציונאלי". מנגד, דחה בית משפט קמא את גרסת המערער, לפיה המנוח הוא שדקר את המתלוננת. עם זאת, קבע בית משפט קמא כי "אופיין של הדקירות, מספרן, ומיקומן, כמו גם החבלות שבסופו של יום נגרמו למתלוננת, יש בכל אלה כדי לעורר ספק בדבר כוונת הקטילה של [המערער]". לבסוף, קבע בית משפט קמא כי בשימוש בסכין לצורך דקירתה של המתלוננת, גרם המערער למתלוננת חבלה חמורה, ובשל כך הוא הורשע בעבירה של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות.

רצח המנוח

21. האירועים שהובילו למותו של המנוח, תוארו בפני בית משפט קמא על-ידי מספר עדים, ובכלל זאת, שני השוטרים, המתלוננת, המערער ושכנותיו של המערער. השוטר סיפר בהודעתו במשטרה, כי מיד לאחר שהמתלוננת נדקרה, היא "ברחה החוצה" והמנוח נכנס לדירה (ת/104א, עמ' 2). עם כניסתו לדירה, המנוח "הוריד את הכפכף שהוא נעל [...] החזיק אותו ביד, ובא להכות את [המערער] עם הכפכף הזה" (ת/104ג, עמ' 1). המערער, אשר המשיך להחזיק את הסכין בידו הימנית, "דחף" את המנוח בידו השמאלית. השוטר אחז בחולצתו של המערער, וניסה למנוע ממנו להמשיך "להשתולל", בזמן שהמנוח ברח החוצה מן הדירה. המערער הצליח להשתחרר מן האחיזה, תוך שהוא צועק "עזוב אותי, עזוב אותי" (ת/104א, עמ' 2), והחל לרדוף אחרי המנוח אל הגשר המוביל בין המדרגות לבין דלת הדירה. לעדותו של השוטר, "[המערער] התחיל לדקור את הבחור השני עוד כאשר הם היו על הגשר, ובמשך כל הזמן הזה אני מנסה להפריד" (ת/104, עמ' 2). השוטר סיפר, כי במהלך התנועה על הגשר, המנוח רץ לאחור, כאשר פניו לכיוון פניו של המערער, וגבו לכיוון המדרגות, ובשלב זה:

"אני רואה את [המערער] מחזיק את הסכין, אני רואה את הסכין עצמה כאשר אני מאחורי [המערער] והוא מושך את היד עם הסכין לכיוון פלג הגוף העליון של החבר של [המתלוננת], החבר הסתובב לכיוון המדרגות והתחיל לרדת במדרגות למטה, [המערער] עדיין מחזיק את הסכין ורודף אחריו" (ת/104א, עמ' 2).

בהמשך, נשכב המנוח על גבו ברחבה שבסמוך לגרם המדרגות, כאשר המערער רוכן מעליו. או-אז, הבחין השוטר, כך לדבריו, כי המערער "דוקר אותו בצוואר איפה שהעורק, וגם דקירה לכיוון בית החזה, ודקירה לכיוון הלב" (ת/104א, עמ' 3). לאחר מכן אחז המערער והמנוח בסכין, כשהם שכובים. בהמשך, ועל מנת שירפו השניים מאחיזתם בסכין, דרכה השוטרת על ידיהם, עד אשר הם הרפו מהסכין. המערער קם על רגליו, וקרא לעבר השוטרת "ראית מאיפה הוא הביא את הסכין? מאיפה הגיעה הסכין?" (ת/104א, עמ' 3). המנוח נותר לשכב על גבו, כאשר אחת השכנות החלה לטפל בו.

בהודעת השוטר, מיום 14.6.2011, הוא מסר כדלקמן:

"שאלה: כאשר [המערער] יצא מהבית שלו והוא רודף אחרי [המנוח] היכן הייתה כל אותו זמן הסכין?

תשובה: אצלו ביד, ביד ימין שלו.

שאלה: האם במהלך הרדיפה של [המערער] אחרי [המנוח], [המערער] דקר את [המנוח]?

תשובה: על הגשר היתה הדקירה הראשונה, פלג גוף עליון בצד שמאל של [המנוח] בחזה בצד של הלב.

שאלה: כאשר [המנוח והמערער] הגיעו לסוף גרם המדרגות, תאר לי את מהלך האירוע שאתה רואה.

תשובה: אני רואה את [המנוח] ואת [המערער] כשהם נאבקים, [המערער] אוחז בסכין ביד ימין, [המנוח] מנסה להתגונן מהסכין כאשר [המנוח] מושיט את שתי הידיים שלו כלפי [המערער] עם הסכין, ראיתי פגיעה של הסכין בידיים של [המנוח], [המערער] דוקר את [המנוח] דקירה אחת בצוואר בצד שמאל של [המנוח] זה היה בעורק הראשי של [המנוח], דקירה נוספת [המערער] דוקר את [המנוח] בחזה של [המנוח] מצד ימין, ודקירה נוספת [שהמערער] דוקר את [המנוח] בבטנו מצד ימין של [המנוח]. כל זה כאשר [המנוח] שוכב על הגב, [והמערער] מעליו" (ת/104ב, עמ' 1).

על דוכן העדים, הבהיר השוטר כי גם לאחר שנדקר במפתן דירתו של המערער, המשיך המנוח בתנועה לאחור לכיוון המדרגות, ובשלב מסוים הוא הסתובב וירד במדרגות, עד אשר "התמוטט ונשכב על הרצפה" (עמ' 293 לפרוטוקול).

יצוין, כי בדו"ח הפעולה אותו כתב השוטר מיד לאחר האירוע, נאמר, כי "כאשר החבר של [המתלוננת] ראה את הדקירה הוא נכנס והחל להתקוטט עם [המערער]", ובהמשך נכתב, כי המערער והמנוח "המשיכו להתקוטט וירדו בגרם מדרגות כאשר הם הגיעו למטה שניהם אחזו בסכין והמשיכו לדקור אחד את השני" (ת/103). משנשאל השוטר בבית המשפט, בשלב החקירה הנגדית, לגבי האמור בדו"ח הפעולה, השיב השוטר, תחילה, כי המנוח, למעשה, "לא ראה את הדקירה, הוא שמע את [המתלוננת] צועקת 'הוא דקר אותי, הוא דקר אותי'" (עמ' 288 לפרוטוקול). לגבי המתרחש ברחבה בתחתית המדרגות, הבהיר השוטר כי "לא ראיתי את המנוח דוקר את [המערער]" (עמ' 289 לפרוטוקול). כאשר נשאל השוטר בדבר הסתירות שעלו בין דו"ח הפעולה אל מול יתר הודעותיו, השיב "לא יודע, אולי מתוך לחץ של האירוע, זאת הפעם הראשונה שאני מטפל באירוע כזה" (עמ' 288 לפרוטוקול).

22. השוטרת העידה, אף היא, על רגעי דקירתו של המנוח בידי המערער. בדו"ח הפעולה, שנרשם בסמוך לאחר האירוע, ציינה השוטרת כי כאשר המנוח ניסה להיכנס לדירת המערער, המערער "התנפל עליו", והחל לרדוף אחריו (ת/99, עמ' 2). בשלב זה,

חייגה השוטרת למוקד המשטרה, והזעיקה שוטרים נוספים. לאחר שיצאה מן הדירה, הבחינה השוטרת, כך לעדותה, כי המנוח והמערער "שוכבים על הרצפה מחובקים אחד עם השני, והסכין היתה מונחת על הרצפה, כאשר שניהם אוחזים בה" (ת/99, עמ' 2). בשלב זה, קראה השוטרת לעבר השניים שירפו מהסכין, ודרכה על ידיהם עד אשר "הסכין אכן נזרקה לכיוון המדרגות" (ת/99, עמ' 3). לאחר זאת, קם המערער מהרצפה וקרא לעבר השוטרת "ראית את הסכין שהוא הוציא?" (ת/99, עמ' 3).

על דברים אלו חזרה השוטרת גם בחקירתה עד דוכן העדים בבית המשפט. השוטרת סיפרה כי כאשר יצאה מן הדירה, היא הבחינה במנוח והמערער שכובים על הרצפה. באותן הנסיבות, כך לדבריה:

"אחד ליד השני פנים כלפי פנים, ושתי הידיים שלהם תפוסות זו בזו ומורמות כלפי מעלה וסכין מעל הראש של שניהם [...] שניהם אחזו בסכין ושניהם כמו עריפה על ראשם, מעל ראשם של שניהם שכבו אחד מול השני. כשצעקתי [למערער] תעזוב את הסכין, ראיתי את הידיים של [המערער] הירפו קצת מהסכין [...] וברגע שהוא הירפה קצת הסכין התחילה לזוז קצת יחד עם היד של [המנוח], התחילה לזוז למעלה, ואז [המערער] שוב אחז בסכין" (עמ' 269-270 לפרוטוקול).

בשלב זה, נשאלה השוטרת:

"שאלה: ואז [המערער] הירפה ידיו מהסכין [והמנוח] ניסה לדקור את [המערער] בראש?

תשובה: לא יודעת מה הוא מנסה. הוא התחיל להזיז את הסכין כמו שאני מראה עכשיו, לכיוון הראש של [המערער]."

(עמ' 270 לפרוטוקול).

23. בעדותה בבית משפט קמא, תיארה המתלוננת את שאירע לאחר שהמנוח משך את המערער לאחור, עם צאתה מן הדירה:

"יצאתי החוצה בריצה, ראיתי את [המערער] רודף אחרי [המנוח] עם הסכין, נכנסתי בין שניהם, אני דוחפת את [המנוח] שירד ראשון, [המנוח] מושך אותי שאני ארד ראשונה. [...] [המערער] כנראה כבר הספיק להדביק [למנוח] חתך בצוואר, [המנוח] נפל כבר שם. אני מחזיקה את היד שלי, יושבת מתחת למדרגות [...] [המנוח], [כשהמערער] הפיל אותו, הרים את הרגל למעלה וצעק 'אני מת', [והמערער] אני רואה אותו ככה דוקר (העדה מניפה יד ימין מאוגרפת מלמעלה כלפי מטה), ואני צועקת [לשוטרת] 'הוא שוחט אותי תעשי משהו'" (עמ' 55-56 לפרוטוקול).

המתלוננת נשאלה, האם ראתה דקירות נוספות שביצע המערער במנוח:

"שאלה: אמרת [שהמנוח] נפל באמצע המדרגות?

תשובה: כן.

שאלה: את הדקירה שלפני זה ראית, אם היתה כזאת בכלל?

תשובה: לא ראיתי.

שאלה: כשאת אומרת שראית את [המערער] דוקר את [המנוח], באיזה שלב זה היה, באיזה מקום?

תשובה: זה היה בשלב [שהמנוח] כבר נפל באמצע המדרגות, הרים את הרגל וצעק [למנוח] 'אני מת'". (עמ' 56 לפרוטוקול).

24. בנוסף לעדים אלו, העידו בנוגע לאירוע רצח המנוח מספר עדות ראיה למתרחש מחוץ לדירתו של המערער. העדה, הגב' אילנה גריינר (להלן: גריינר) מסרה, כי בבוקר יום הרצח, היא הגיעה לבקר את אמה, אשר גרה בסמוך לדירת המערער. עוד מסרה גריינר, כי כאשר ישבה עם אמה מחוץ לבית, היא הבחינה במערער כשהוא עולה לדירתו בליווי שני שוטרים, ולאחר מספר דקות הגיעה לדירה בחורה ועמה גבר נוסף. אותו אדם נוסף, כך סיפרה גריינר, היה יורד עם שקיות מן הדירה ופונה לכיוון החניה. גריינר העידה, כי בשלב מסוים "התחלנו לשמוע צעקות מהבית", וכעבור זמן קצר "שמענו את הבחורה צורחת במדרגות" (ת/24א, עמ' 1). לאחר מכן, הבחינה גריינר במערער עומד על הגשר "עם הפנים לכיוון הירידה למטה", כאשר בידו הימנית "סכין מטבח גדולה עם להב רחב שהולך ונעשה צר עד הקצה" (ת/24א, עמ' 1). מיד בהמשך, ראתה גריינר, כי המערער שוכב על הרצפה והמנוח שוכב מעליו. בשלב זה, כך לדבריה של גריינר, היא התקשרה למשטרה.

הגב' טטיאנה מייזל (להלן: מייזל), שכנתו של המערער, סיפרה כי בשלב מסוים בבוקר יום הרצח, היא שמעה "רעש גדול" הבוקע מן הרחבה שבין הבתים (ת/28, עמ' 1). או-אז, יצאה מייזל ועמדה על הגשר המוביל לביתה, מול הגשר המוביל לדירת המערער. מייזל הבחינה, כי המערער והמנוח היו שרועים על הרצפה, כשהם חבוקים. בחולצתו של המנוח, כך סיפרה מייזל, נפער חור, והופיע באיזור בטנו כתם דם. המנוח ניסה למנוע מן המערער לדקור אותו, אך המערער גבר עליו והצליח לדקור אותו מספר דקירות בצוואר ובחזה. לאחר הדברים האלו, נענה המערער לדרישתה של השוטרת והשליך את הסכין.

25. המערער, מצדו, חזר והכחיש את המיוחס לו, גם בנוגע לרצח המנוח. המערער לא הכחיש, אמנם, כי התרחש אירוע אלים בינו לבין המנוח, אלא שלטענתו הוא פעל אך ורק על מנת להגן על עצמו. המערער טען בחקירתו, כי "אם מישהו יבוא להרוג אותי מה אני אעזוב אותו שיהרוג אותי?" (ת/29ב, עמ' 7). ראשית לכל, כך לטענת המערער, היה זה המנוח אשר החזיק סכין עמה הוא נכנס לדירה. המנוח פנה לעבר המערער, ובשלב זה "הוא ניסה לדקור אותי כנראה, הוא לא הצליח, עד שתפסתי לו את היד"

(ת/29ב, עמ' 49). או-אז, החל המערער "להרביץ" למנוח באמצעות הסכין (ת/29ב, עמ' 21). באותן הנסיבות, כך מסר המערער בחקירתו במשטרה, "השתוללתי, לא יודע מה היה" (ת/29, עמ' 21). מרוב המולת האירוע, כך לטענת המערער, הוא אינו זוכר ואינו יודע מה גרם לדקירות על גופו של המנוח, שכן "מאיפה אני יודע, לא זוכר דברים כאלה. התגלגלנו, לא זוכר מה היה שם. לא יודע. לא זוכר דברים כאלה שאני דקרת" (ת/32ד, עמ' 11). בהמשך טען המערער, כי "אנחנו התאבקנו ומי שרצה להרוג זה הוא אותי ולא אני אותו [...] בגלל שאומרים בתורה הבא להורגך השכם להורגו, אבל אני לא הרגתי אותו, הכל כתוב בתורה. אני לא המצאתי את זה" (ת/32ד, עמ' 19).

בעדותו בבית המשפט, לא כפר המערער בכך שיתכן כי הוא דקר את המנוח, אך לטענתו היה זה אך ורק מתוך הגנה עצמית. המערער העיד, כי:

"יכול להיות שאני דקרתי אותו. לא אמרתי שאני לא דקרתי אותו. גם לא אגיד את זה. אבל התקוטטנו ביחד אז מהמאבק הוא קיבל את המכות, את הדקירות האלה כנראה, אולי באיזשהו שלב כשהייתי כבר לא יודע להסביר את זה בהלם מוחלט שכבר אני רואה את המוות בעיניים שלי, אולי הגיעה אליי הסכין באותו רגע של המאבק, אולי. לא יודע. לא זוכר את כל הדברים האלה. אני לא רוצה להיות צודק כזה שלא עשיתי, יש הרי בן אדם מת" (עמ' 317 לפרוטוקול).

המערער הוסיף וטען, כי במהלך האירוע כולו, ועל רקע מעשי המתלוננת כלפיו, ו"המהומה" שהיא הקימה, הוא איבד את שפיותו. במענה לשאלות שנשאל, השיב המערער כדלקמן:

"שאלה: אתה עשית דבר לא נורמלי שם, או שהתנהגת כמו שצריך?

תשובה: לא יודע איך התנהגתי, אני כשהייתי בהלם, בלחץ, במצב של אולי בנאדם שהוא לא נורמלי.

[...]

שאלה: יכול להיות שבאמת דקרת אותו, ואתה לא היית מודע?

תשובה: אולי לא הייתי מודע, אולי לא יודע מה, אך בנאדם בסיטואציה שבאים להרוג אותו.

שאלה: ואז הוא הורג?

תשובה: לא הורג, פשוט ניסיתי להגן על עצמי, מרוב שלא הייתי במצב של אולי באותו רגע בנאדם. נהייתי אולי כמו מפלצת, חיה, לא יודע.

שאלה: יכול להיות שכן דקרת אותו?

תשובה: לא יודע, לא יודע לענות על זה, לא יודע מה עשיתי באותו רגע, במצב הזה. לא הייתי שפוי

באותו רגע, באותן שניות ראיתי את המוות בעיניים" (עמ' 360 לפרוטוקול).

26. כתוצאה מהמעשים המתוארים לעיל, נגרמו למנוח שישה פצעי דקירה, והם: פצע דקירה בצוואר משמאל; פצע דקירה בבית החזה מימין; פצע דקירה בלחי מימין; פצע דקירה באפרכסת השמאלית; 2 פצעי דקירה בבית החזה משמאל; ופצע חתך ודימום תת עורי באמה הימנית (ת/91, עמ' 8). כמו-כן, נגרמו למערער דימום תת עורי בזרוע השמאלית ופצעי שפשוף בכפות הרגליים (ת/91, עמ' 8). מותו של המנוח נגרם עקב איבוד דם, כתוצאה מפצע הדקירה בצוואר ומפצע הדקירה בבית החזה, עם פגיעה בכבד (ת/91, עמ' 9).

27. על יסוד העדויות והראיות אשר הונחו בפניו, קבע בית משפט קמא כי התקיימו במערער כלל יסודותיה של עבירת הרצח, בנוגע למנוח. תחילה, דחה בית משפט קמא את גרסתו של המערער בנוגע לסכין, בקובעו כי העדויות שהובאו מצביעות "באופן חד משמעי" על המערער כמי שנטל את הסכין לידיו, ובהמשך דקר את המנוח את הדקירות הקטלניות. מבלי להתעלם מסתירות אלו ואחרות שעלו בעדויותיהם של העדים, סבר בית משפט קמא כי קיימת בין עדויות אלו חפיפה לגבי הפרטים המהותיים. ועוד נקבע, בהקשר לכך, כי אין בפערים בין העדויות "כדי להשפיע על ליבת המחלוקת". כך, בנוגע למאבק שהתפתח בין המערער למנוח בתחתית גרם המדרגות, נקבע כי, אמנם, העדויות אינן רצופות מבחינה כרונולוגית, ואולם "התיאורים של עדי הראיה משיקים אחד לשני בנקודות הזמן השונות ויוצרים רצף כרונולוגי הגיוני ומפורט". בהמשך, ובהתייחס לעדותו של השוטר, קבע בית משפט קמא כי מדובר בעדות מהימנה ביותר, וניתן אמון מלא להסברו של השוטר, לפיו הוא טעה כשציין בדו"ח הפעולה כי ראה גם את המנוח דוקר את המערער, וכי השניים "דקרו האחד את השני". תמיכה נוספת לכך, מצא בית משפט קמא בעובדה שהמערער כלל לא נדקר באירוע. עוד קבע בית משפט קמא, כי השוטר "ידע לתאר בדיוק רב את מיקומן של הפגיעות במנוח והיכן התרחשו [...] כך ידע לציין, כי הדקירה הראשונה באיזור הלב היתה על ה'גשר'". אמון מלא ניתן גם בעדויותיהן של עדות הראייה. הגם שעדויות אלו הולידו מחלוקת עובדתית בשאלה האם בעת המאבק בתחתית גרם המדרגות היה המנוח מעל למערער, או ששניהם שכבו על צידם, נקבע כי אין למחלוקת זו נפקות של ממש. זאת שכן, קיים יסוד סביר להניח כי בעת שנאבק על חייו, היה המנוח בשלב זה או אחר מעל למערער. בית משפט קמא הוסיף וקבע, כי המערער מסר שתי אמירות, בנוגע לדקירתו של המנוח, אשר יש בהן משום ראשית הודייה, והן: דבריו כי "יכול להיות שאני דקרתי אותו"; והאמירה, לפיה "הקם להורגך השכם להורגו". על-כן, כך לשיטתו של בית משפט קמא, יש לראות באמירות אלו משום ראיות סיוע, לעדויות המרכזיות.

בשלב זה, פנה בית משפט קמא לבחון את השאלה, האם התקיימו במערער יסודותיה של עבירת הרצח בכוונה תחילה. בהתייחס ליסוד ההחלטה להמית, קבע בית משפט קמא כי אופי פעולותיו של המערער מלמד על קיומו של יסוד זה. בין היתר, אמורים הדברים, כך נקבע, בשימוש שעשה המערער בסכין חדה וגדולה, "אשר הינה קטלנית"; בנחישות אותה הפגין המערער במרדף אחרי המנוח על הגשר; במספרן הרב של הדקירות על-ידי המערער; ובביצוען של דקירות אלו "באיזורים חיוניים". אשר ליסוד ההכנה, סבר בית משפט קמא כי ניתן לראות בהצטיידותו של המערער בסכין - בין אם הוא הכין אותה מבעוד מועד, ובין אם נטל אותה תוך כדי האירוע - כמקיימת את יסוד זה. בהמשך, התייחס בית משפט קמא לטענות המערער בנוגע ליסוד היעדר-הקנטור. נקבע, בהקשר לכך, כי אין לראות בחילופי הדברים בין המתלוננת למערער בעת שהותה בדירה, כמו גם בחילופי הדברים שקדמו ליום הרצח, משום קנטור. זאת שכן, לגישתו של בית משפט קמא, המערער איננו אדם "פסיבי, אשר קונטר ללא הרף והוא נותר בקינטורו". אדרבא, המערער "ידע להשיב לשניים כשהיה בכך צורך ואף להתבטא בלשון זהה בשיחות ביניהם". עוד נקבע, כי המערער התנהל בבוקר האירוע בקור רוח, המעיד על ניתוק הקשר בין הקנטור הנטען לבין מעשיו של המערער.

לבסוף, דחה בית משפט קמא את טענת המערער לפיה עומד לו סייג ההגנה העצמית, באשר הוא הותקף, לטענתו, על-ידי המנוח בסכין. זאת, בין היתר, לאור הקביעה כי המערער הוא שהחזיק בסכין במהלך האירוע, והוא אשר תקף את המנוח באמצעותה.

על יסוד נימוקים אלו, החליט בית משפט קמא להרשיע את המערער בעבירה של רצח המנוח בכוונה תחילה.

גזר דינו של בית משפט קמא

28. בגזר דין, מיום 3.12.2012, דן בית משפט קמא את המערער לעונש מאסר עולם, בגין עבירת הרצח בכוונה תחילה. אשר לעבירת החבלה החמורה, ובשים לב לחומרת מעשיו של המערער, מחד גיסא; ולתוצאתם של מעשים אלו "אשר לא היתה חמורה בנסיבות המקרה", מאידך גיסא, קבע בית משפט קמא כי מתחם הענישה ההולם לעבירה זו ינוע בין 3 ל-7 שנות מאסר בפועל. לצורך קביעת עונשו של המערער בתוך המתחם, שקל בית משפט קמא את "מכלול הנסיבות שבאו בפנינו", ובין היתר, את העובדה שהמערער נידון למאסר עולם, בגין עבירת הרצח. לאחר זאת, החליט בית משפט קמא לגזור על המערער עונש של 4 שנות מאסר, בגין עבירת החבלה החמורה.

אשר לאופן ריצוי העונשים שנגזרו בשתי העבירות – קרי, במצטבר או בחופף – ציין בית משפט קמא כי המערער חבל במתלוננת ורק לאחר מכן דקר את המנוח. ועוד הדגיש בית המשפט, בהקשר לכך, כי "כל אחת מהעבירות בוצעה כלפי קורבן אחר – באופן שכל אחת מהן פגעה בגופו של אדם אחר – ניתן להפריד בין האינטרסים הנפגעים, כפגיעה בשני אינטרסים שונים על-פי מיהות הקורבן". על רקע זה, והגם שמעשיו של המערער בוצעו ברצף, נקבע כי יש לראותם כאירועים נפרדים ולא כאירוע אחד. לפיכך, החליט בית משפט קמא כי העונשים שהושתו המערער, בגין שתי העבירות, ירוצו במצטבר. סיכומו של דבר, השית בית משפט קמא על המערער, את העונשים המפורטים בפסקה 4 שלעיל.

טענות המערער בערעור

29. ביום 15.1.2013, הגיש המערער הודעת ערעור באמצעות בא-כוחו מטעם הסנגוריה הציבורית. נימוקי הערעור המפורטים הוגשו ביום 15.7.2013.

30. ערעורו של המערער נסוב, בעיקרו של דבר, על הרשעתו בעבירת הרצח. לחלופין, מלין המערער על הצטברות העונשים בעניינו. אשר להרשעתו של המערער, נטען כי שגה בית משפט קמא בקובעו כי התקיימו במערער יסודותיה של עבירת הרצח בכוונה תחילה. לשיטתו של המערער, מן העדויות והראיות, שנמצאו כמהימנות על-ידי בית משפט קמא, ניתן להגיע למסקנה משפטית שונה מזו אשר הובילה להרשעתו בעבירה זו. המערער מצביע, בהקשר זה, על יחסיו עם המתלוננת, עובר ליום הרצח, מהם ניתן ללמוד כי המערער ניסה לסיים את הסכסוך עם המתלוננת "בדרכי שלום". בין היתר, אמורים דברים אלו בעובדה שהמערער הוא שביקש להעביר לידי המתלוננת את חפציה; בעובדה שהמערער הכין את השקיות עבור המתלוננת מבעוד מועד, וטרם הגעתה לביתו, דבר "המלמד על כך שהמערער כלל לא חפץ בריב ובמדון"; וכן, בעובדה כי לקראת בואה של המתלוננת לדירתו, היה חשוב למערער

להיות מלווה על-ידי השוטרים. לכך יש להוסיף, כך לגישתו של המערער, כי הגרסה שאומצה, בסופו של יום, על-ידי בית משפט קמא, מושתתת על עדויות בהן התגלו סתירות מהותיות.

בהתייחס ליסוד ההחלטה להמית, טען המערער כי אירוע דקירת המנוח תואר, אף בעדויות השוטרים, כ"עימות" וכ"מאבק", דבר המלמד, לשיטתו של המערער, כי לא התגבשה אצלו החלטה להמית את המנוח, כלל ועיקר. המערער הוסיף וטען, כי אין לשלול גרסה – אשר נתמכת בממצאי המכון לרפואה משפטית ובממצאי חוות הדעת הביולוגית – לפיה הדקירה הראשונה במנוח, אשר בוצעה בשלב שבו היו השניים במפתן הדירה, לא היתה דקירה קטלנית. הדקירות הקטלניות, כך גורס המערער, נעשו אך ורק בשלב מתקדם של האירוע, כאשר בין המערער למנוח התפתח עימות אלים. בהתאם לכך, הוסיף וטען המערער כי כאשר השניים התעמתו ברחבה הסמוכה לגרם המדרגות, אף המערער עצמו היה "נתון בסכנת חיים". בנוסף, ובשים לב לזיכוי מעבירת הניסיון לרצח של המתלוננת, טען המערער כי יש למצוא קשר מחבר בין שני המעשים, שכן "ממש כפי שהמערער לא התכוון להמית את המתלוננת, כך לא התכוון להמית את המנוח".

אשר ליסוד ההכנה, טען המערער כי הסכין בה ביצע את מעשי הדקירות "לא יועדה לשם תקיפת המנוח". זאת שכן, המערער ביקש, מבעוד מועד, כי המנוח ישהה מחוץ לדירה, ומשכך "אין שום הגיון בטענה כי הכין את הסכין עבורו". עוד נטען, בהקשר לכך, כי דקירת המנוח באמצעות הסכין לא נעשתה באופן מיידי, אלא אך ורק לאחר שבין השניים התפתחה אותה תגרה אלימה.

המערער הוסיף עוד, כי לא התקיים בו יסוד היעדר הקנטור, מאחר שהאירוע כולו הינו תולדה של "מסכת ממושכת של קנטורים" מצידה של המתלוננת. המדובר, כך נטען, בקנטור מתמשך, אשר ראשיתו מאז הפרידה בין בני הזוג, "כמוכח בתמלילי שיחות טלפון שהוגשו לבית המשפט". בסופו של יום, כך לעמדתו של המערער, פְּכָךְ רגשות שליליים שהיו "אגורים" אצלו כלפי המתלוננת, הוא שהביאו למעשים אלו. על רקע זה, נכנס המערער לאירוע דקירת המנוח "בדם חם". קנטור זה בא לידי ביטוי, כך סבור המערער, גם לאור התנהלותה של המתלוננת בעת איסוף החפצים, דבר שהיה מבחינתו, "הקש ששבר את גב הגמל", והמערער "לא שלט ברוחו", ופעל "ללא ביקורת מחשבתית".

על יסוד נימוקים אלו, התבקשנו להורות על זיכוי של המערער מעבירת הרצח בכוונה תחילה, ותחת זאת להרשיעו בעבירה של הריגה.

31. לחלופין טען המערער, כי יש לראות את כלל העבירות בהן הורשע כ"אירוע אחד", ולקבוע כי עונשו באשר לעבירת החבלה החמורה ירוצה בחופף, ולא במצטבר, לעונש מאסר העולם, אשר הושת עליו בגין עבירת הרצח בכוונה תחילה.

תשובת המשיבה

32. המשיבה סומכת את ידיה על פסק דינו של בית משפט קמא. נטען, כי אופן תיאור השתלשלות האירועים על-ידי המערער

שגוי, ואינו מתיישב עם הממצאים והראיות שנקבעו. לטענת המשיבה, אין מדובר ב"עימות" או ב"מאבק", כפי שטוען המערער, אלא "מדובר בתוקף ונתקף, רוצח ונרצח". המשיבה הוסיפה וטענה, בהקשר זה, כי המנוח נכנס לדירה על מנת להגן על המתלוננת מפני המערער, ופניו לא היו לעימות עם המערער. במענה לטענת המערער, בנוגע לסתירות שנפלו בעדויות העדים, סבורה המשיבה, כי "באירוע טראומטי כגון זה סתירות כאלו הינן דבר טבעי", ומכל מקום, "על אף הסתירות הנ"ל, אין כל מחלוקת או ספק כי המערער אחז בסכין [...] ורדף אחרי המנוח אשר רק ניסה להימלט".

אשר ליסוד ההחלטה להמית, הצביעה המשיבה על נסיבות רבות בהתנהלותו של המערער, אשר מלמדות על התקיימותו של יסוד זה במערער. בין היתר, ציינה המשיבה, כי המערער עשה שימוש בסכין גדולה וחדה; רדף אחרי המנוח כאשר הוא חמוש בסכין, בעוד המנוח "נס מפניו"; ודקר את המנוח שש פעמים, "במקומות חיוניים בגוף". תמיכה נוספת לכך, מוצאת המשיבה בדו"ח הפתולוגי, ממנו עולה כי "מדובר בפצעי דקירה ששלושה מהם עמוקים מאוד ושניים קטלניים". עוד טענה המשיבה, כי אין ממש בהיקש שמבקש המערער לעשות בין זיכוי מעבירת הניסיון לרצח המתלוננת, לקביעה כי התגבשה אצלו החלטה להמית את המנוח. נטען, תחילה, כי זיכוי של המערער מעבירת הניסיון לרצח היה "על בסיס ספק קל ביותר". מעבר לזאת, כך הוסיפה וטענה המשיבה, ההבחנה בין שתי העבירות נעשתה, בין היתר, לאור ההבדל המהותי בכמות ובחומרת הדקירות, בין המתלוננת לבין המנוח.

בהתייחס ליסוד ההכנה, טענה המשיבה כי יש לראות בנעיצת הסכין במנוח ובמספר הדקירות הרבות שביצע בו המערער, כממלאים יסוד זה.

עוד נטען על-ידי המשיבה, כי אין לקבל את טענת המערער לפיה הוא קונטר עובר למעשיו. זאת שכן, הקללות והגידופים בעת שהותה של המתלוננת בדירת המערער, ובמשך התקופה עובר ליום הרצח, היו הדדיים והוחלפו בין המערער לבין המתלוננת, גם יחד. לפיכך, סבורה המשיבה, כי לא ניתן לראות בקללות אלו משום התגרות סובייקטיבית, "וקל וחומר לא כהתגרות אובייקטיבית" במערער. נטען בנוסף, כי אף לא היה בכניסתו של המנוח לדירה כשברשותו כפכף בגדר קנטור של המערער, באשר "המדובר במעשה הגנה עצמית", ולא במעשה תקיפה.

לבסוף, טענה המשיבה כי אין מקום להתערב בקביעתו של בית משפט קמא, לפיה על המערער לרצות את עונשו בגין שתי העבירות באופן מצטבר. לטענת המשיבה, "מן הצדק" כי דקירת המתלוננת "לא תובלע" בעונש מאסר העולם אשר הושת על המערער.

לאור האמור, התבקשנו לדחות את ערעורו של המערער על שני חלקיו.

דיון והכרעה

33. לאחר שעיינתי בפסק דינו של בית משפט קמא, בהודעת הערעור, בעיקרי הטיעון של הצדדים, ולאחר שהאזנתי בקשב רב לטיעוני הצדדים בדיון אשר נערך לפנינו, הגעתי לכלל מסקנה כי יש לדחות את הערעור על שני חלקיו, וכך אציע לחברי לעשות.

34. המחלוקת אשר עומדת במוקד הערעור נסובה, בעיקרו של דבר, סביב השאלה, האם התקיים במערער היסוד נפשי הדרוש לשם הרשעה בעבירת הרצח בכוונה תחילה, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין? טרם שאכריע בדבר, אעמוד תחילה, במישור הנורמטיבי, על יסודות עבירת הרצח, ובפרט על היסוד הנפשי הדרוש לשם הרשעה בעבירת הרצח בכוונה תחילה, ועל הדרכים להוכחתו.

יסודות עבירת הרצח בכוונה תחילה

35. סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין מורה, כי יואשם ברצח אדם אשר "גורם בכוונה תחילה למותו של אדם". סעיף 301(א) לחוק העונשין, מגדיר את המונח "כוונה תחילה", בהאי לישנא:

"לענין סעיף 300, יראו ממית אדם כמי שהמית בכוונה תחילה אם החליט להמיתו, והמיתו בדם קר, בלי שקדמה התגרות בתכוף למעשה, בנסיבות שבהן יכול לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו, ולאחר שהכין עצמו להמית אותו או שהכין מכשיר שבו המית אותו" (ההדגשות שלי - א.ש.).

אם כן, הדרישה בדבר "כוונה תחילה" טומנת בחובה שלושה יסודות מצטברים, והם: "החלטה להמית"; "הכנה"; ו-"היעדר קטנור" (ע"פ 2478/12 אגבריה נ' מדינת ישראל (13.5.2015) (להלן: עניין אגבריה); ע"פ 6468/13 צרפתי נ' מדינת ישראל (3.5.2015); ע"פ 8107/10 עזר נ' מדינת ישראל (9.9.2013); ע"פ 502/10 מחאמיד נ' מדינת ישראל (22.10.2012)).

יסוד ההחלטה להמית

36. לצורך הוכחת קיומו של יסוד ההחלטה להמית אצל נאשם, יש להראות כי התקיימה אצל הנאשם כוונה לגרום להמתת הקורבן, בשני מישורים נפרדים. המישור הראשון, הוא המישור הרציונאלי, ובגדרו נדרש להראות כי הנאשם צפה את האפשרות להתרחשותה של התוצאה הקטלנית. המישור השני, עוסק ביחסו האמוציונאלי של הנאשם לתוצאה, ובמסגרתו יש לבחון את חפצו של אותו נאשם בהתקיימותה של התוצאה הקטלנית (ע"פ 3834/10 והבה נ' מדינת ישראל (6.3.2013); ע"פ 1902/10 אדרי נ' מדינת ישראל (7.1.2013); ע"פ 759/97 אליאבייב נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 468 (2001) (להלן: עניין אליאבייב). נקבע בפסיקה, כי לאור הקושי הטבוע בהתחקות אחר נבכי נפשו של אדם, רשאי בית משפט זה להתבסס על מה שקרוי "חזקת הכוונה". על-פי חזקה זו, אדם מתכוון, על דרך הכלל, לתוצאות הטבעיות הנובעות ממעשיו. כאשר עסקין בעבירת הרצח, גלומה בחזקת הכוונה ההנחה, לפיה מי שגרם למותו של אדם על-ידי מעשה, אשר על-פי טיבו מכון לגרום לתוצאה קטלנית, גם נשא בליבו את הכוונה לגרום לתוצאה טבעית זו (ע"פ 1119/11 אבו סרחאן נ' מדינת ישראל (5.5.2015) (להלן: עניין אבו סרחאן); ע"פ 686/80 סימן-טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(2) 253, 262 (1982); ע"פ 2316/98 סוויסה נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(5) 797 (2001)). יפים, בהקשר לכך, דבריו של השופט נ' סולברג בע"פ 8667/10 ניג'ם נ' מדינת ישראל (27.12.2012):

עמוד 18

"בהעדר יכולת להתחקות אחר נבכי נפשו של אדם, ומשהחלטה להמית הריהי מחשבה סובייקטיבית של נאשם, שלא תמיד ניתן להוכיחה בראיות ישירות, נעזרים בתי המשפט ב'חזקת הכוונה', אשר מניחה כי 'אדם מתכוון לתוצאות הטבעיות הנובעות ממעשיו' [...]. חזקה זו נובעת מן ההנחה שמי שגרם למותו של אדם על-ידי מעשה אשר על-פי טיבו מיועד לגרום לתוצאה קטלנית, גם התכוון בתוככי-נפשו להביא לתוצאה טבעית זו, שהיא פועל יוצא ממעשהו. באמצעות חזקת הכוונה ניתן להוכיח הן את צפיית האפשרות להשגת התוצאה הקטלנית, [ו]הן את רצון הנאשם כי תוצאה זו תתממש. לעתים די בהצטברותם של מאפיינים אובייקטיביים אחדים, כגון הכלי ששימש לגרימת החבלה ומיקום החבלה בגוף המנוח, כדי להסיק מסקנה באשר לכוונת הנאשם. חזקה זו מבוססת על ניסיון החיים; היא אינה חלוטה, ודי בכך שהנאשם יעורר ספק סביר בראיות המקימות את החזקה, על מנת להפריכה" (ההדגשות שלי - א.ש.).

כעולה מפסיקתו של בית משפט זה, קיימים מספר נתונים עובדתיים שיש לבחון על מנת לבסס, או למצער לחזק, בהיעדר הסבר אחר המניח את הדעת, את ההנחה בדבר החלטתו של הנאשם להמית את קורבנו. בין היתר, יש ליתן את הדעת לאופן ביצוע ההמתה; לאמצעי ששימש לשם ביצועה; למיקום הפגיעה בקורבן; ולמספר הפגיעות בו (עניין אבו סרחאן, בפסקה 61; עניין מחאמיד, בפסקה 29; עניין אגבריה, בפסקה 28). כך למשל, פגיעה באיזור חיוני בגופו של הקורבן עשויה להוות אינדיקציה לקיומה של החלטה להמית, אף כאשר מדובר בפגיעה אחת בלבד (ע"פ 228/01 כלב נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(5) 365, 377 (2003)). עוד נקבע, לא אחת, כי ההחלטה להמית יכולה להתגבש כתגובה ספונטנית ורגעית, ולא דווקא כפועל יוצא של מחשבה או תכנון מוקדמים. כפי שנאמר בע"פ 512/89 דניאלס נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(2) 496 (1991):

"החלטה כזו יש שהיא נרקמת ומתגבשת לאורך זמן, נדבך על גבי נדבך, עד שהכוונה מתממשת במעשה גרימת המוות, ויש שהיא מתגבשת כהרף עין, בשל התרחשות או הלך נפש שהתהוו סמוך למעשה עצמו" (ראו גם: ע"פ 9238/11 עמאש נ' מדינת ישראל (9.6.2015) (להלן: עניין עמאש); ע"פ 4655/12 אדרי נ' מדינת ישראל (29.9.2014) (להלן: עניין אדרי); ע"פ 10091/09 שפירוב נ' מדינת ישראל (25.6.2012) (להלן: עניין שפירוב); ע"פ 8564/07 גונצ'ר נ' מדינת ישראל (25.5.2011)).

וראו עוד, בהקשר לכך, את לשונו של סעיף 301(ג) לחוק העונשין, לפיו: "כדי להוכיח כוונה תחילה אין צורך להראות שהנאשם היה שרוי בהלך נפש מסוים במשך זמן פלוני או תוך תקופה פלונית שלפני ביצוע העבירה או שהמכשיר שבו בוצעה הוכן בזמן פלוני שלפני המעשה".

יסוד ההכנה

37. יסוד ההכנה, כך נקבע, הוא יסוד פסי טהור, ובגדרו נבחנות ההכנות הפיסיות אותן ערך הנאשם לשם מימוש מעשה ההמתה, לרבות הכנת האמצעים אשר עתידים לשמש אותו לצורך כך (עניין אבו סרחאן, בפסקה 62). אכן, על דרך העיקרון, יש להפריד בין שלב ההכנה לשלב ההחלטה להמית, אך לעתים "החלטה להמית ומעשה הכנה שלובים ואחוזים זה בזה, ואלה יחדיו עשויים להתמזג עם מעשה ההמתה עצמו עד שאין פסק זמן נראה לעין בין זה לזה" (עניין אליאבייב, בעמ' 470). יסוד זה עשוי להתגבש בנאשם עוד בטרם מעשה ההמתה; בצמוד למעשה; ואף במובלע בתוך המעשה עצמו, כחלק בלתי נפרד ממנו (ע"פ 1310/12 שוורצמן נ' מדינת ישראל (3.11.2014); ע"פ 7392/06 אבו סלאח נ' מדינת ישראל (26.8.2010) (להלן: עניין אבו

סלאח); ע"פ 10082/04 אברמוב נ' מדינת ישראל (25.10.2006).

יסוד היעדר-הקנטור

38. יסוד היעדר-הקנטור עניינו בצורך להוכיח, כי מיד ובסמוך לביצוע מעשה הקטילה, לא קונטר הנאשם על-ידי קורבנו, וזאת הן על-פי אמת מידה סובייקטיבית והן על-פי אמת מידה אובייקטיבית. אמת המידה הסובייקטיבית נוגעת לשאלה האם הנאשם הושפע בפועל מן הקנטור, עד שהוא איבד את שליטתו העצמית וביצע את המעשה הקטלני, מבלי להתכוון לתוצאותיה הקטלניות של התנהגותו (ע"פ 4519/11 שיחרזייב נ' מדינת ישראל (4.5.2015); ע"פ 5413/97 זורבליוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 541, 553-555 (2001); ע"פ 3071/92 אזואלוס נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 575, 577-578 (1996)). המובן האובייקטיבי של יסוד היעדר הקנטור, עוסק בשאלה, האם "האדם הסביר" או "האדם מן היישוב" היה פועל כפי שפעל הנאשם, תחת מכלול דומה של נסיבות. במילים אחרות, האם לנוכח אותה התגרות, היה מאבד "האדם הסביר" את שליטתו העצמית וממית את קורבנו (עניין אזואלוס; ע"פ 339/84 רבינוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד לט(4) 253, 261 (1985); ע"פ 418/77 ברדריאן נ' מדינת ישראל, פ"ד לב(3) 3 (1978); ע"פ 396/69 בנו נ' מדינת ישראל, פ"ד כד(1) 561, 579-580 (1970)). יפים לענייננו הדברים שנאמרו על-ידי חברי, השופט י' דנציגר בע"פ 2823/10 דיין נ' מדינת ישראל (7.2.2013) (להלן: עניין דיין):

"השאלה שעליה יש להשיב על פי המבחן הסובייקטיבי היא – האם נשלל מהנאשם כוח השליטה העצמית בעקבות פעולת ההתגרות של נפגע העבירה, כך שבמצב נפשי זה ובטרם יעלה בידיו "להתקרב", להעריך את התוצאה האפשרית של מעשהו ולהחזיר לעצמו את כוח השליטה העצמית ברצונו, פעל הנאשם את פעולתו הממיתת? [...] המבחן הסובייקטיבי הוא מבחן עובדתי המתייחס למצבו הנפשי של הנאשם המסוים והוא מעוגן בנסיבות האירוע הספציפי. השאלה הנבחנת בגדרי מבחן זה היא האם מדובר באקט ספונטאני של הנאשם, פרי איבוד שליטה עצמית עקב התגרות בו מצד נפגע העבירה בתכוף לפני מעשה ההמתה, באופן השולל פעולה מתוך מצב של יישוב הדעת וקור רוח. [...] המבחן האובייקטיבי מעמיד את 'האדם הסביר' בנעליו של הממית ושואל את השאלה ההיפותטית כיצד עלול היה 'האדם הסביר' להגיב בנסיבות דומות. אם 'האדם הסביר' לא יכול היה להתגבר על סערת רוחו בנסיבות דומות ולכן לא יכול היה לשלוט בעצמו והיה פועל כשם שפעל הנאשם הספציפי, כי אז גם לפי המבחן האובייקטיבי מתקיימת 'התגרות' ולא מתגבשת ה'כוונה תחילה' [...] במסגרת המבחן האובייקטיבי אין מייחסים משקל לנתונים אישיים או תת קבוצתיים [...] זאת ועוד, המבחן האובייקטיבי הוא מבחן נורמטיבי-ערכי המשמש אמצעי ליישומם של שיקולי מדיניות שיפוטית" (ההדגשות במקור – א.ש.) (להרחבה ראו: דנ"פ 1042/04 ביטון נ' מדינת ישראל, פ"ד סא(3) 646 (2006) (להלן: עניין ביטון)).

ומן הכלל אל הפרט

39. אקדים תוצאה להנמקה ואומר, כי מהשתלשלות האירועים אשר הובילה למותו של המנוח, עולה, לטעמי, מסקנה אחת ויחידה, והיא כי התקיימו במערער כלל יסודותיה של עבירת הרצח בכוונה תחילה, כפי שיפורט להלן.

40.

העובדות אשר אינן שנויות במחלוקת מלמדות, כי לקראת צאתה של המתלוננת מדירת המערער, עם סיום מלאכת איסוף החפצים שנותרו בדירתו, השליך המערער מספר שקיות החוצה מן הדירה, והיכה את המתלוננת בעוצמה בפניה. עקב המכה הקשה, נפלה המתלוננת ארצה על החפצים אשר היו מונחים על הרצפה. או-אז, נטל המערער סכין, אשר היתה מונחת על שידה סמוכה, ודקר את המתלוננת שתי דקירות. כתוצאה מכך, החלה המתלוננת לצעוק מכאב, ולשמע זעקותיה, נכנס המנוח לדירה, כשבידו כפכף. בשלב זה, כאשר המערער והמנוח עודם מצויים בתוך הדירה, החלו דחיפות בין השניים, שלאחריהן פנה המנוח החוצה מן הדירה, לכיוון הגשר המחבר בין גרם המדרגות לבין דלת הכניסה לדירה. המערער, אשר הצליח להשתחרר מניסיון אחיזתו על-ידי השוטר, יצא מן הדירה בכיוון תנועת המנוח. בשלב מסוים, כאשר המערער והמנוח היו בתנועה על הגשר לכיוון גרם המדרגות, דקר המערער את המנוח בצד שמאל של חזהו, באיזור הלב. בהגיע השניים לגרם המדרגות, הם המשיכו בתנועה מטה כאשר המערער עודנו מחזיק בסכין ומתקדם לכיוונו של המנוח. בתחתית גרם המדרגות, המשיך המערער לדקור את המנוח, עד אשר השליך את הסכין מידו, לבקשת השוטרים.

אין מחלוקת של ממש בין הצדדים לגבי סדר האירועים וההתרחשויות כמפורט לעיל, אלא באשר לאופי האינטראקציה שהתפתחה בין המערער לבין המנוח במהלכם. לגרסת המשיבה, המנוח נכנס אל הדירה על מנת להגן על המתלוננת מפני המערער. עם כניסתו לדירה, כך לגישתה של המשיבה, הצליח המנוח להרחיק בין השניים, ואז המערער פנה לעברו והחל לתקוף אותו. המנוח נס החוצה מן הדירה, כאשר המערער דולק אחריו, תוך שהוא משתחרר מאחיזת השוטר. הדקירה הראשונה ארעה בנקודה מסוימת על הגשר, וכאונה לחזהו של המנוח, בצד שמאל, באיזור הלב. בהמשך, ולכל אורך תנועת השניים עד לתחתית גרם המדרגות, התקדם המערער לכיוונו תנועתו של המנוח, כשהסכין בידו. המנוח נע, תחילה, לאחור כשפניו לכיוון המערער, אך בשלב מסוים הוא הסתובב וניסה למלט את עצמו כשגבו לכיוון המערער ופניו לכיוון המדרגות. עם הגעתם לתחתית גרם המדרגות דקר המערער את המנוח, פעם אחר פעם, במקומות חיוניים בגוף, ובכך גרם למותו בכוונה תחילה.

אל מול גרסתה זו של המשיבה, טוען המערער, מנגד, כי כניסת המנוח לדירה, לא נועדה על מנת להגן על המתלוננת, כי אם במטרה לתקוף את המערער עצמו. טענה זאת תומך המערער, בעובדה שהמנוח נכנס לדירה כשבידו כפכף ופניו לעבר המערער. בשלב זה, ועל מנת להגן על עצמו, החל המערער להכות את המנוח, שלא באמצעות הסכין, ובין השניים התפתח "מאבק" ו"עימות". עם צאתו של המנוח מן הדירה, ובעיצומו של המאבק בין השניים בסמוך למפתן הדירה, דקר המערער את המנוח דקירה ראשונה, בחזה מצד שמאל, דקירה שלא היתה קטלנית. מכאן ואילך, ולכל אורך תנועת השניים על הגשר ועד לתחתית גרם המדרגות, המשיכו הצדדים להיאבק זה בזה. בתחתית גרם המדרגות, נמשך המאבק בין ה"נצים", כאשר בשלב מסוים "ידו של המנוח היתה על העליונה" והוא אחז בעצמו בסכין. על רקע דברים אלו, טוען המערער כי הדקירות במנוח אירעו כולן, כתוצר לוואי של המאבק בין השניים, ואף המערער עצמו היה נתון, במהלך האירוע, "בסכנת חיים".

בחינת הדברים על יסוד התשתית הראייתית שהוצגה בבית משפט קמא, מובילה למסקנה חד משמעית כי יש לדחות גרסתו זו של המערער. זאת, בראש ובראשונה, מן הטעם שגרסה זו אינה מתיישבת עם הממצאים העובדתיים החד-משמעיים, אותם קבע בית משפט קמא. נזכיר, בהקשר זה, מושכלות ראשונים, לפיהם ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאי עובדה ומהימנות, אשר נקבעו על-ידי הערכאה המבררת. ההסבר לכך נעוץ "בעדיפות המובהקת של הערכאה הדיונית, כמי שמתרשמת באופן ישיר ובלתי אמצעי מהעדים המופיעים בפניה, מהאופן בו הם מסרו את עדותם, מהתנהגותם על דוכן העדים, ומשפת גופם. זאת, בעוד שמסקנותיה של ערכאת הערעור מתבססות, ככלל, על החומר הכתוב המונח לפניה" (ע"פ 2177/13 פלוני נ' מדינת ישראל

(9.7.2015); ראו גם: ע"פ 8754/13 סעדה נ' מדינת ישראל (15.1.2015); ע"פ 4428/13 שטרית נ' מדינת ישראל (30.4.2014); ע"פ 5303/12 פלוני נ' מדינת ישראל (27.2.2014)). מקביעותיו של בית משפט קמא עולה באופן מפורש, כי האינטראקציה שהתפתחה בין המערער לבין המנוח במהלך האירוע, היתה של רודף ונרדף, ויש לדחות, מכל וכל, את הטענה כי מדובר בעימות שהתפתח בין שני ניצים. כפי שקבע בית משפט קמא, המנוח נכנס לדירה, כשכפכף בידו, "למשמע זעקותיה" של המתלוננת, ו"נראה כי המנוח לא צפה את תרחיש האימה אליו נכנס באותה עת, כאשר [המערער] אוחז בסכין ומסתער עליו בחמת זעם" (עמ' 47 להכרעת הדין). לאחר מכן, הוסיף וקבע בית משפט קמא, כי:

"התמונה העולה מרצף העדויות שבפנינו הינה [שהמערער] החל דוקר את המנוח על 'הגשר' ורדף אחריו עד תחתית גרם המדרגות והמשיך לדקור עד שמצא זה האחרון את מותו" (ההדגשות שלי - א.ש.) (עמ' 50 להכרעת הדין).

זאת ועוד, בית משפט קמא התייחס לתיאור ההתרחשות בתחתית גרם המדרגות, במילים אלה:

"תיאורי המאבק והמצב בו היו המנוח [והמערער] בתחתית המדרגות תואמים בין העדויות השונות. אותות האמת העולים מהעדויות וההתייבשותן האחת עם רעותה מחזקים את אמינותן. נראה כי בתחתית המדרגות - בעיצומו של המאבק, היו אכן [המערער] והמנוח חבוקים כאשר ידו של [המערער] אוחזת בסכין, והמנוח מנסה להסיט את היד האוחזת בסכין ממנו. כמו-כן עולה, כי המנוח לא אחז בעצמו בסכין לאורך כל השתלשלות העניינים, וכי לאורך כל הדרך היתה ידו של [המערער] על העליונה" (עמ' 51 להכרעת הדין).

עוד ראוי להדגיש, כי גרסתו זו של המערער אינה מתיישבת, כלל ועיקר, עם שלביו הקודמים של האירוע האלים, ועם הגיונם של הדברים. עם כניסתו של המנוח לדירה, המערער החזיק סכין רחבה וחדה בידו, בעוד שהמנוח אחז, באותה עת, בכפכף בלבד. בנסיבות אלה, ולנוכח פערי הכוחות הברורים בין השניים, אין זה מתקבל על הדעת כי המנוח ינסה לתקוף את המערער, לא כל שכן, אין זה סביר כי הוא ימשיך לנסות לתקוף את המערער, לאחר שהוא נדקר בליבו. עולה בבירור מן הראיות, שגם השכל הישר מתווסף להן, כי משעה שהבחין המנוח בסכין אותה אחז המערער בידו, ולאחר שהמתלוננת יצאה החוצה מן הדירה, בחירתו של המנוח היתה לצאת במנוסה מן הדירה, ולהימנע מכל עימות עם המערער. גם אם אנית, כי על מנת להגן על המתלוננת מפני המערער, ניסה המנוח, תחילה, להדוף את המערער כדי שיניח למתלוננת, אין ספק כי לאחר שהבחין בסכין שבידי המערער, לא היתה עוד תוחלת בהמשך המאבק האלים עימו. בנוסף, אין נפקות של ממש לשאלה באיזו נקודה מדויקת על הגשר דקר המערער את המנוח, שכן כבר בשלב שבו יצא המנוח מן הדירה, הוא היה במגמת מנוסה מפני המערער. עוד אוסיף, כי אין זה משנה אם המנוח הצליח, בשלב זה או אחר, לאחוז בידית הסכין, שכן גם אם עשה כאמור, היה זה מתוך תגובה טבעית וניסיון להרחיק את הסכין מגופו, ולהימנע מדקירות נוספות. לבסוף, יש לחזור ולהזכיר כי תוצאת האירוע מדברת בעד עצמה, כאשר המנוח נדקר שש פעמים, כאשר שלוש מהדקירות בוצעו באיברים חיוניים בגופו (ת/91), בעוד שלמערער נגרמו, לכל היותר, פצעים שטחיים בלבד (ת/54).

לסיכום, עולה מן המכלול כי במהלך העימות ביניהם, רדף המערער אחרי המנוח, תוך שהוא מנסה ומצליח לדקור אותו שוב ושוב, בעוד שהמנוח נס על חייו, ומאבקו במערער נועד, כול כולו, כדי לנסות ולהציל את עצמו מידי מי שמבקש את נפשו.

41. על רקע תשתית עובדתית זו, מתחייבת המסקנה כי התגבשה במערער ההחלטה להמית את המנוח. אפשר שהחלטה זו לא עמוד 22

נרקמה במוחו של המערער מבעוד מועד, עובר ליום הרצח, אך גם אם מדובר בהחלטה שהתגבשה "כהרף עין", ובסמוך למעשים, אין בכך כדי להועיל למערער, כפי שהובהר בפסיקה (עניין עמאש, בפסקה 13; עניין אדרי, בפסקה 29; עניין שפירוב, בפסקה 22). המערער השתמש בסכין מטבח גדולה, רחבה וחדה. לכל אורך האירוע, היה המנוח, כפי שפורט לעיל, במגמת מנוסה מפני המערער, כאשר האחרון ממשיך לרדוף אחריו, כשהסכין אחוזה בידו. המערער דקר את המנוח שש דקירות, כאשר שלוש מהן באיזורים חיוניים ורגישים בגוף. נזכיר עוד, כי לאחר הדקירה הראשונה אשר כוונה לליבו של המנוח, המשיך המערער ודקר את המנוח חמש פעמים נוספות. מכלול הראיות, אשר פורט לעיל, מוביל למסקנה ברורה וחד משמעית, כי המערער התכוון להמית את המנוח. מכל מקום, ולנוכח השימוש בסכין גדולה וחדה, ולאור ריבוי הדקירות וחומרתן, המערער לא הצליח לסתור את "חזקת הכוונה", ולא עלה בידו ליצור ספק סביר בדבר כוונתו לגרום למותו של המנוח (עניין אבו סרחאן, בפסקה 61). יפים, בהקשר לכך, דבריו של הנשיא מ' שמגר:

"הנכונות להשתמש בסכין אינה נטולת הבנה של הסיכונים המתלווים לכך, אלא היפוכו של דבר, מתלווה לה הידיעה, עד כמה הדבר מסוכן ואף יעיל [...] מי שמניף סכין בעלת להב ארוך בכוונה לתוקעו בחזהו של הנתקף, פועל בהכרח באופן מודע ובהבנת מהות המעשה, היינו שהוא מקפח בכך פתיל חייו של מי שניצב מולו" (ע"פ 624/89 יחזקאל נ' מדינת ישראל, פ"מ מה(3) 705, 712-713 (1991)).

42. עוד ראוי לציין, כי אין ממש בטענתו של המערער, לפיה יש להקיש מזיכוי מעבירת הניסיון לרצח המתלוננת, לעניין הרשעתו בעבירת רצח המנוח. המעשים שביצע המערער במתלוננת ובמנוח, שונים זה מזה, מבחינה כמותית ואיכותית כאחת. המתלוננת נדקרה שתי דקירות בלבד – האחת בחזה, מצד ימין (לא בצד הלב), והשנייה לאורך כף היד (ת/79). זאת, בעוד שאת המנוח דקר המערער שש פעמים במקומות חיוניים בגופו, כפי שפורט לעיל (ת/91). לעובדות אלה יש השלכה על יסוד ההחלטה להמית אשר התגבשה אצל המערער, ביחס לכל אחד משני קורבנותיו, ולפיכך, אין לגזור גזירה שווה בין הדברים. עוד אציין, כי זיכוי של המערער מניסיון הרצח של המתלוננת נעשה מחמת הספק בלבד.

43. אשר ליסוד ההכנה, נקבע, לא אחת, כי בעבירות רצח המבוצעות באמצעות סכין הרי שעצם אחיזת הסכין והפנייתו כלפי הקורבן כדי לנעוץ אותה בגופו, עשויות לקיים את יסוד ההכנה (עניין אבו סלאח, בפסקה 41; ע"פ 2458/11 סולוביוב נ' מדינת ישראל (7.1.2014); ע"פ 2507/11 אוסקר נ' מדינת ישראל (30.9.2013); ע"פ 2170/06 מלול נ' מדינת ישראל (8.7.2009)). כפי שנאמר בע"פ 2534/93 מליסה נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(2) 610, 597 (1997): "דומה כי גם בהפניית הסכין לעבר המנוחה היה כדי למלא את יסוד ההכנה; ועל-כל-פנים, נעיצת הסכין בגופה שוב ושוב מעידה על הכנה". במקרה דנא, אין חולק כי יסוד ההכנה התקיים במערער בעת שהוא פתח במרדף אחר המנוח שיצא החוצה מן הדירה; הניף את הסכין לעברו; ודקר אותו בגופו, פעם אחר פעם. בנסיבות אלה, אינני נדרש לטענת המערער, לפיה יסוד ההכנה לרצח המנוח, לא התגבש אצלו שעה שנטל את הסכין בדירה, לצורך דקירת המתלוננת.

44. אעבור עתה ליסוד היעדר-הקנטור. רבות דובר ונכתב בפסיקתו של בית משפט זה על יסוד היעדר-הקנטור, על היבטיו הסובייקטיביים והאובייקטיביים, ועל השאלה האם מדובר בתנאים מצטברים או חלופיים. בסופו של דבר, קבע מותב של שבעה שופטים בעניין ביטון, כי יש לבחון את שני המבחנים הללו באופן מצטבר (ראו גם: עניין דיין, בפסקה 15).

45. המערער טוען, כי על רקע העימותים המילוליים בינו לבין המתלוננת בתקופה שקדמה ליום הרצח, וביתר שאת בעקבות הדברים שנאמרו על-ידיה במהלך איסוף הפריטים בדירתו, הרי שהוא קונטר עובר למעשיו. נראה, כי אין כל ממש בטענה זו, ככל שהיא נוגעת למישור הקנטור הסובייקטיבי. זאת, לאור עדויות השוטרים, מהם עולה כי המערער התנהל בקור רוח ובשליטה עצמית, למרות חילופי הקללות בינו לבין המתלוננת, ועל-כן אין בסיס לטענת הקנטור הסובייקטיבי, כפי שגם קבע בית משפט קמא. זאת ועוד, המערער אינו משיג בערעורו, על הקביעה כי אין מדובר בקנטור אובייקטיבי. לאור הלכתו של בית משפט זה בעניין ביטון, לפיה יסוד-היעדר הקנטור נבחן, הן במישור האובייקטיבי והן ברמה הסובייקטיבית במצטבר, ברי כי טענת הקנטור של המערער אינה יכולה להתקבל. די בשלילתו של רכיב הקנטור האובייקטיבי, על מנת שישוד היעדר-הקנטור במערער יעמוד על כנו, מה גם, שכאמור, נדחתה טענתו של המערער גם לעניין הקנטור הסובייקטיבי.

46. סיכומם של דברים, הנני תמים דעים עם בית משפט קמא כי במערער התקיימו כל יסודותיה של עבירת הרצח בכוונה תחילה, היינו: יסוד ההחלטה להמית; יסוד ההכנה; יסוד היעדר-הקנטור. אשר על כן, נראה כי אין כל מקום להתערב בהרשעתו של המערער, בעבירה זו.

47. עתה, אעבור לטענתו של המערער בנוגע לעונש אשר הושת עליו. לטענת המערער, היה מקום לקבוע כי דקירת המתלוננת והמנוח הם בגדר "אירוע אחד", דבר המצדיק, לשיטתו, כי יושת עליו עונש אחד בלבד, של מאסר עולם. כפי שיובהר להלן, הנני סבור כי יש לדחות טענה זו. הכלל המנחה את בית המשפט להכרעה בשאלה, האם מדובר באירוע אחד או שמא במספר אירועים נפרדים, הוא מבחן "הקשר ההדוק", אותו הציעה חברתי השופטת ד' ברק-ארז, בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014):

"לשיטתי, נקודת המוצא לפרשנותו של המונח 'אירוע' צריכה להיגזר מהבנת התכלית העומדת ביסוד דרישתו של תיקון 113 כי בית המשפט יקדים לגזירת הדין את תחימת גבולותיו של ה'אירוע'. ביסוד הדברים עומדת ההכרה בערך הנודע לכך שבית המשפט יקבע מתחם ענישה אחד לפעולות שיש ביניהן קשר ענייני הדוק, תוך התייחסות לכך שהתבצעו בדרך זו. בעיקרו של דבר, התשובה לשאלה מהם גדרי ה'אירוע' תיגזר מניסיון החיים, כך שעבירות שיש ביניהן קשר הדוק ייחשבו לאירוע אחד. המובן שיינתן למונח 'קשר הדוק' יתפתח ממקרה למקרה ואין צורך לקבוע אותו באופן קשיח כבר כעת. עם זאת, ניתן לומר כי ברגיל קשר כזה בין עבירות יימצא כאשר תהיה ביניהן סמיכות זמנים או כאשר הן תהיינה חלק מאותה תוכנית עבריינית אף כאשר הן בוצעו לאורך תקופת זמן שאינה קצרה (אך מבלי שפרמטרים אלה ימצו את מבחני העזר האפשריים לבחינת עוצמתו של הקשר בין העבירות). כך, לדוגמה, ניתן להתייחס למקרה שבו אדם פורץ לבית, גונב ממנו פריטים שונים ונמלט מן המקום כשהוא נוסע באופנוע במהירות מופרזת. המשטרה דולקת בעקבותיו, ומתנהל מרדף שבסופו הוא נתפס לאחר שגם ניסה לתקוף שוטר. ברי כי בדוגמה זו עבר המבצע עבירות רבות ושוונות, וכי אף ניתן לפצלן למספר 'מעשים'. עם זאת, כולן בוצעו בסמיכות זמנים רבה ויש ביניהן קשר הדוק, כך שיש לראות בהן חלק מ'אירוע' אחד" (שם, בפסקה 5 לחוות-דעתה של השופטת ד' ברק-ארז).

על יסוד הדברים הללו, אשר אני מצטרף אליהם בהסכמה, ניתן לקבוע, אכן, כי מעשיו של המערער הינם בגדר "אירוע אחד". זאת, לנוכח ביצועם של המעשים על פני זמן קצר ביותר, וקיומו של קשר הדוק ביניהם. ואולם, נראה בבירור כי המערער ביצע שני "מעשים", במסגרת אותו אירוע, שבגינם ניתן להטיל עונשים נפרדים על המערער. סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח

משולב], התשמ"ב-1982 קובע, כי:

"בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישהו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה".

בית משפט זה נדרש, לא אחת, לפרשנות המונח "מעשה", תוך שימוש במבחני עזר, וביניהם המבחן הצורני – עובדתי והמבחן המהותי – מוסרי (ראו, בהקשר זה, ע"פ 3206/11 ז'אנו נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (10.6.2013)). בסופו של יום נקבע, כי כאשר מדובר בעבירות אלימות, ובכלל זאת עבירת רצח ועבירת גרימת חבלה חמורה בשני קורבנות שונים, יפורש המונח "מעשה", כך שהוא ייוחד לגבי כל קורבן בנפרד. כפי שציין השופט (כתוארו אז) מ' חשין:

"דעתי היא זו, שבעבירות של אלימות נגד אדם, בוודאי כך בעבירות רצח, הריגה, או פגיעה חמורה באדם – פירוש המושג 'אותו מעשה' ייסוב לא אך את העושה אלא – ואולי אף בראש ובראשונה – את הנפגע... אדם – כל אדם – עולם ומלואו הוא. ועל דרך העיקרון, מעשה גרימת מותו של אדם בניגוד לדין יש וראוי לראות בו מעשה לעצמו; מעשה המטיל אחריות לעצמה של העושה, אחריות הגוררת אחריה עונש לעצמו, לכל נפגע זכותו – זכות מן הטבע היא – לחיים ולשלמות הגוף, וזכות זו שמן הטבע, חובתה של החברה לפרוש עליה וסביבה הגנה ראויה. האדם הוא תכלית המשפט, וחיינו וכבודו של האדם מחייבים את המשפט" (ע"פ 9804/02 שר נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (21.4.2004)).

ועוד ראו, בהקשר זה:

"מסקנה זו היא הכרחית גם מנקודת מבט מוסרית, המכירה בקדושת חייו של אדם כערך יסודי. ערך חיי אדם וסלידתנו העמוקה ממעשים הפוגעים בו חייבים למצוא ביטוי מפורש ונפרד גם במסגרת גזירת העונש, הן לעניין מספר העונשים שיש לגזור על הנאשם והן לעניין הצטברותם. אף כי מעשה רצח של אדם בודד הוא כשלעצמו מעשה חמור מאין כמותו, גזירה של אותו עונש, על מי שרצח אדם אחד ועל מי שרצח רבים עלולה להתפרש כהחלשה של משמעות ערך חיי האדם, ואף עלולה לפגוע במידת ההרתעה. שכן, מה יעצור רוצח מלהרבות את קורבנותיו אם בגין הקורבנות הנוספים הוא לא יהיה צפוי לכל תוספת עונש" (ע"פ 1742/91 פופר נ' מדינת ישראל, פ"ד נא (5) 289 (1997)).

אשר לשאלת הצטברות העונשים, הוסיף וקבע השופט חשין, כי: "על דרך הכלל נאמר, כי במקום שהמדובר הוא בעבירה המלווה בכוונה, יוטלו על העושה עונשים מצטברים, אלא אם נסיבותיו המיוחדות של המקרה תורינה אותנו על חפיפת העונשים, כולם או חלקם" (שם, בפסקה 26).

יישום עקרונות אלה בענייננו, מוביל למסקנה ברורה וחד משמעית, כי בדיון גזר בית משפט קמא על המערער עונשים נפרדים ומצטברים, בגין עבירת הרצח ועבירת החבלה החמורה, ולא הוצגו בפנינו טעמים מבוררים, המצדיקים סטייה מן הכלל האמור.

לאור האמור, יש לדחות את הערעור גם לעניין העונש.

סוף דבר

48.

כנם.

לז' תישמע דעתי, ערעורו של המערער יידחה על שני חלקיו, כך שהכרעת דינו של משפט קמא, כמו גם גזר דינו, יוותרו על

ש ו פ ט

השופט י' דנציגר:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שהם.

ניתן היום, ט' באלול התשע"ה (24.8.2015).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט
